

Mlaš tednik

kulturno - politično glasilo

Kreft

svetovnih in domačih dogodkov

„HAMMERLE“

blago za obleko, eno- in večbarvno, 22.-
Blago za zastore z velikimi rožami,
dvojno široko, 125 cm 32.50
Zefir, kariran, razni vzorci 17.90
blago za posteljnino, dvojna široko
125 cm 22.80

F. KOSCHIER

Celovec-Klagenfurt, St. Ruprecht, Kinoplatz 1

4. leto / številka 20

V Celovcu, dne 15. maja 1952

Cena 1 šiling

Gospodinjski šoli

V prvih dneh majnika sta gospodinjski šoli v št. Rupertu in v št. Jakobu zaključili svoje zimske tečaje. Nad dva tisoč Slovencev je bilo na zaključnih prireditvah in so s tem dokazali svoje priznanje delu šolskih sester; s tem so pa tudi potrdili svoje zaupanje do obeh zavodov.

V teh skromnih številkah se zrcali razmerje med narodom in med obema šolama. Na zunaj pa to zopet znova dokumentira upravičenost zahteve po pravici javnosti za obe šoli.

Z današnjim člankom želimo nekoliko razjasniti vlogo in delo šol z zgolj materialnega stališča.

Starši, ki pošiljajo z velikim zaupanjem svoja dekleta v tri dve šoli, morajo plačati mesečno oskrbnino, ki je bila v minulem letu po 150 šilingov. Bila pa so med gojenkami tudi dekleta, ki te vsote niso mogle plačati in so plačevale samo 100 in tudi manj šilingov na mesec. V posebno čast in zaslugo štejem šolskim sestram, da niso odklonile niti enega dekleta iz materialnega vidika, češ da ne more plačati celotne mesečne oskrbnine. Vsakemu dekletu se je nudila možnost strokovne izobrazbe, in sicer od strani učnih moči, o katerih se je tudi zastopnik ministrstva izrazil, da smo na nje lahko ponosni.

Takoj pa nastane vprašanje, kako so sestre to delo in to nalogo zmogle. Preglejmo enkrat povsem stvarno finančno stran tega vprašanja. Recimo, da plača dekle 150 šil. mesečno. To se pravi, da plača dnevno 5 šil. Kaj kupiš pri današnjih cenah za 5 šil.?

1 kg krompirja stane	1.- šil.
1 l mleka stane	2.04 šil.
pol kg kruha stane	1.75 šil.
to znaša skupno	4.79 šil.

V gospodinjsko šolo, ki bi dekletom nudila samo krompir, mleko in kruh, bi verjetno starši svojih deklet ne pošiljali. Vsa ostala prehrana, stanovanje, luč, kurjava, učne moči in vse drugo, kdo je plačal vse to, se moramo vendar resno vprašati?

Na vsaki šoli dela vse leto po deset šolskih sester. Vsakdo, ki ima priliko to delo od blizu opazovati, bo moral ugotoviti, da delajo mnogo, mnogo več kakor za boro vsakdanjo hrano. Če gledaš sestro v kuhinji, če jo gledaš na polju, ko orje, seje in brana, kakor malokatera druga gospodinja, ko vihti na travniku koso, ko krmi konje, krave in prašiče dan za dnem s tako skrbjo in ljubeznijo, kakor bi bilo vse to njeno osebno premoženje, tedaj šele spoznaš, da je tukaj več idealizma in več požrtvovalnosti, kakor bi to zmogel vsakdanji človek. Poskusimo vse to izraziti v številkah, vsaj tako približno.

Vsaka sestra dela pri svoji prehrani oziroma pri samostanski oskrbi in obleki, zato bi morali računati njen mesečni zaslužek na najmanj 300.- šilingov. Vseh deset redovnic na eni šoli torej zasluži mesečno vsaj svojih 3000 šilingov, kar pomeni letno na eni šoli 36.000 šilingov.

V tej številki je tista rezerva, katero šolske sestre dodajo vzdrževanju šole. V zimskih 6 mesecih je imela vsaka šola po trideset deklet. Kot prispevek šolskih sester odpade na mesec vsaj 6.000 šilingov. Na vsako dekle pride torej mesečno 200 šilingov kot doprinos šolskih sester samih za vzdrževanje šole.

Vzeti pa moramo še bistvo kmetijsko-gospodinjskega tečaja, ki polaga največjo važnost na kuhinjo. Tedaj bomo morali ugotoviti, da tudi skupna vsota, ki znaša z doprinosom staršev 150.- in doprinosom sester 200.-, skupno torej 350 šilingov na mesec, res ni velika. Praktično pomeni to 11 šilingov dnevno za vsako dekle. S tem je treba kriti vso prehrano, kupiti kurivo, ki dela kar velike skrbi obema šolama, skrbeti je treba nadalje za luč, za učne pripomočke in za učne moči. Ako vse to upoštevamo, potem bo lahko vsakdo ugotovil, da se šole vzdržujejo s skromnimi stroški in vendar dosegajo tako izredne uspehe.

Ne smemo prezreti, da sestre mlada dekleta ne vzgajajo samo strokovno, marveč skrbijo za celoto, ki jo tvorijo razum, telo in duša. Potrebujemo izobraženih, duševno utrjenih in strokovno sposobnih gospodinj in mater. Le take gospodinj in matere bodo mogle nositi tri stebre domačije in dajati tudi svojemu zarodu to, kar so prevzele od svojih prednikov.

Dekleta, ki so šla skozi tako življenjsko šolo, bodo znala domu dati tisto vsebino, ki bo zopet povezala družino v nerazdruženo celoto. Take družine pa bodo vasi in fari dajale nov pečat. Vsa skrb, katero torej posvetimo temu šolanju ženske mladine, služi bodočnosti in sicer boljši in mirnejši bodočnosti vsega naroda.

Ne bomo pri vsem tem zamolčali, da se je v zadnjih dveh šolskih letih vendar posrečilo dobiti nekaj prispevkov iz javnih sredstev. Na žalost pa večina teh prispevkov ni mogla služiti neposredno tečajem, marveč šele posredno, ker je bilo potrebno nabaviti postelje, posodo za kuhinjo, omare in drugo. — Šolske sestre so prevzele namreč leta 1945/46 prazne hiše in v praznih hišah ni mogoče stanovati, še manj pa voditi šole. Z veseljem priznamo, da se je tekom tega leta posrečilo opremiti s pomočjo deželne vlade na vsaki šoli po eno učilnico tako, da res v vsakem pogledu odgojarka zahtevam časa.

Zdi se nam, da postaja z vsakim letom v naših šolah topleje, priznati pa moramo, da imajo pri tem zasluge predvsem šolske sestre in njihovo delo. Čim bolj pa šole napredujejo v svojem delu, tem bolj rastejo v narod, bolj postajajo skupna last vsega naroda in tem večja je tudi dolžnost vseh tistih, ki to morejo, da pomagajo pri vzdrževanju teh šol. Brez žrtve ni napredka. Za stvar pa, kjer se vzgajajo bodoče gospodinj in matere, pa ne sme biti nobena žrtev prevelika.

Kje ste Selani, Radišani, Šmihelčani, Maloščani in drugi? V jeseni bodo sestre zopet odprle vrata dekletom. Pomagajmo vsi, da bo prihodnji tečaj še večji uspeh. Prevzemimo tudi mi vsak svoj del bremena, da bodo sestre mogle nuditi tudi najrevnejšemu dekletu možnost gospodinjske izobrazbe in da se bo to delo iz leta v leto izpopolnjevalo. Šole so naše in tudi skrb za nje mora biti naša skupna zadeva!

Zaradi Nemčije: vprašanja in odgovori

Ze 9. aprila je bilo, ko je sovjetska vlada odgovorila na nekatera vprašanja zapadnih sil zaradi svobodnih volitev za celo Nemčijo. Te volitve naj bi bile uvod v združitve Vzhodne in Zapadne Nemčije v skupno nemško državo. Takrat je tudi sovjetska vlada predlagala, naj bi bila nova Nemčija nevtralna država, njene meje na vzhodu pa naj bi bile sedanje meje med Nemčijo in Poljsko.

Na to sovjetsko noto so odgovorile zapadne sile v noti, ki so jo veleposlaniki Združenih držav, Velike Britanije in Francije izročili sovjetskemu zunanjemu ministru v Moskvi v torek — 13. maja — zvečer.

V tem odgovoru predlagajo zapadne sile, naj bi posebna komisija, ki bi jo imenovala Organizacija združenih narodov, ugotovila vse možnosti svobodnih volitev za celotno Nemčijo, to je za Vzhodno, za Zapadno Nemčijo in za Berlin. Ko bi ta ko-

misija sestavila predlogo o skupnih svobodnih volitvah, bi se sestali zastopniki zapadnih treh sil in Sovjetske zveze, ki bi se nato poizkušali sporazumeti o čimprejšnjih svobodnih volitvah. Na podlagi izida teh volitev bi bila sestavljena vsenemška vlada.

V odgovoru zapadnih sil je nadalje rečeno, da bodo zapadne sile še nadalje zagovarjale pristop Nemčije k evropski obrambni zvezi, kar bi hotela Sovjetska zveza preprečiti. Končno je v odgovoru zapadnih sil rečeno, da sedanje meje Nemčije niso končno veljavne, ker naj bi bile te določene šele z mirovno pogodbo z Nemčijo.

Zelo verjetno je, da tudi ta odgovor zapadnih sil sovjetski vladi ne bo prinesel niti nemških volitev niti enotne Nemčije in tudi ne nemške mirovne pogodbe. Nemčija bo ostala razdeljena še naprej v dva dela, med katerima bo nastajalo vedno večje nasprotje.

Trst, Jugoslavija in Italija

Na zahtevo Italije so se sestali v Londonu zastopniki Združenih držav, Velike Britanije in Italije, da se posvetujejo o zahtevah Italije po večji udeležbi Italije v upravi Svobodnega tržaškega ozemlja. Proti taki zahtevi Italije je že v naprej ugovarjala Jugoslavija, ker bi to moglo pomeniti, da po ovjkih, to je zahrbitno, pride Italija do posesti anglo-ameriškega območja Svobodnega tržaškega ozemlja.

Sporazum v Londonu

Razgovori v Londonu so trajali pet tednov in v soboto — 10. maja — sta priznali vladi Združenih držav in Velike Britanije italijanski vladi pravico na večjo udeležbo in večji vpliv pri upravi anglo-ameriškega območja Svobodnega tržaškega ozemlja. Sicer se res po tej ugoditvi italijanski zahtevi ne spremeni pravni položaj Svobodnega tržaškega ozemlja in s tem tudi še ni nikakor določeno, da bi to ozemlje dobila nekoč Italija, vendar pa je s tako odločitvijo upravičeno nezadovoljna jugoslovanska vlada.

Maršal Tito odgovarja

Ze takoj v soboto popoldne je odgovoril na te londonske sklepe maršal Tito na velikem zborovanju v Krapini v Hrvatskem Zagorju, kjer je bilo zbranih okrog 150.000

prebivalcev iz vseh krajev Zagorja. Tu je maršal Tito dejal: „Zaradi miru se je Jugoslavija odpovedala številnim svojim upravičnim zahtevam. Vendar pa ne more nikdo zahtevati, da bi naš narod še naprej plačeval račune za druge. Ako je italijanski vladi potrebno nekaj uspehov v zunanji politiki za dosego uspehov pri notranji politiki, naj to ne gre na naš račun. Mi ne bomo nikdar dali tega, kar je naše.“

De Gasperi je zadovoljen

V ponedeljek je nato je govoril maršal Tito v Zrenjaninu v Vojvodini, kjer je označil londonski sporazum o Trstu kot nesramno in grobo kršitev italijanske mirovne pogodbe. Po londonskem sporazumu bodo anglo-ameriške čete v Trstu le še kot fasada, ki naj bi zakrila priključitev Trsta Italiji.

Značilno je, da je italijanski ministrski predsednik De Gasperi izrazil zadovoljstvo italijanske vlade s sklepi konference v Londonu.

V torek je jugoslovansko zunanje ministrstvo izročilo amerškemu in britanskemu zastopniku v Beogradu noto, v kateri protestira jugoslovanska vlada proti določilom sporazuma v Londonu, ker je ta sporazum proti določilom italijanske mirovne pogodbe in krši pravice Jugoslavije.

Slovensko narodno gledališče v Celovcu

Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane priredi v Celovcu v nedeljo, dne 18. maja, ob 9. uri v Mestnem gledališču komedijo „Krajnski komedijanti“. Vsebinska komedija, ki jo je spisal Bratko Kreft, je posvečena onim, ki so utirali pot slovenski književnosti, predvsem pa prvega slovenskega dramatika, Antonu Tomažu Linhartu.

Anton Linhart je v zgodovini slovenskega gledališča in slovenske dramatike veličast-

na pojava. In eden poglavitnih namenov pisca imenovane komedije je bil čim bolj oživetiti sodobnikom osebnost Antona Linharta in z njim ves takratni za slovensko kulturo tako zasluženi razsvetljski krug, čigar mecen je bil kranjski rodoљub Zois.

V tretje dejanje komedije je vključena uprizoritev „Županova Micka“. Komedija je pisana v jeziku časa, v katerem je živel Anton Linhart. Prvič je bila komedija uprizorjena v Ljubljani dne 21. 10. 1948.

VSI NA SKETOVO PROSLAVO

Ob stoletnici Sketovega rojstva in ob štiridesetletnici njegove smrti bo v nedeljo, dne 18. maja, popoldne točno ob 2. uri v Kolpingheimu, Neue Weltgasse 18, v Celovcu slavnostna akademija.

Spored:

1. Prizor iz Miklove Zale.
2. Poje zbor „Slavček“.

PRIDITE PRAVOČASNO, ZACETEK TOČNO OB DRUGI URI.

3. Rajanje deklet po narodnih pesmih.

4. Slavnostni govor.

5. Skioptične slike iz kraja Miklove Zale.

Slovenci iz Celovca in podeželja, to bo res domača, slovenska prireditev. Zato pridite v nedeljo, dne 18. maja popoldne v Kolpingheim v Celovcu.

Politični teden

Po svetu . . .

Zastopniki šestih zapadno-evropskih držav so se zadenili glede skupne armade — bonnska vlada mora spraviti pod streho „generalno pogodbo“ — londonska konferenca o tržaškem vprašanju tega vprašanja rešitvi ni približala — grožnje oblastnikov iz nemške vzhodne cone . . . to so bili politični dogodki, ki so vzbudili še največ pozornosti . . .

Skupna evropska armada bo štela nad 40 divizij

Nemčija in Italija dasta po 12, Francija 14 in Benelux države 5 divizij. Tako so se zedinili v Parizu, sklepe bodo še ta mesec podpisali zunanji ministri sodelujočih držav in potem po naloga vlad te pogodbe predstaviti svojim parlamentom in doseči njih odobritev. Besedilo pogodbe je pridejano še besedilo skupne vojaške pogodbe z Anglijo.

Dolga je bila pot, da je zadeva z evropsko armado mogla priti na sedanjo stopnjo razvoja. Preko neuspešnih in deloma uspešnih konferenc, mimo sporov kot je posarski, obiti je bilo treba angleško rezerviranost in poseči po kompromisu, čakati na rešitve notranje-političnih kriz (Francija) itd. Ob enem pa je bilo treba voditi borbo proti Vzhodu, ki je seveda skušal z vsemi sredstvi prepričati oboroževanje Zapadne Evrope.

Uspeh ameriške vojaške diplomacije je otipljiv, vendar še ne dokončen. Evropska armada je danes zelo blizu svoji uresničitvi, vendar je še nekaj stvari nerešenih: v pogodbi ni posarskega vprašanja in ni vezanega stališča do vprašanja zedinjenja celotne Nemčije. Poleg nekaterih nerešenih upravnih vprašanj predstavljata gornji kolikor toliko jedro vsega. Posarje je sporna točka med Nemci in Francozi in danes je vsaka rešitev, ki bi mogla zadovoljiti oba nasprotnika, toliko kot nemogoča. Je torej izostala.

Lažje je bilo obiti zadevo okrog zedinjenja Nemčije. Tukaj je sovjetska diplomacija s pomočjo svojih nemških prijateljev v vzhodni coni dolge mesece dokaj uspešno motila zapadne Nemce in njih zapadne zasedbene sile pri sklepanju „generalne pogodbe“ s tem, da je kot prva začela propagandno akcijo za zedinjenje Nemčije pod pogojem, da se Adenauerjeva vlada odreče sodelovanju v evropski armadi. Istočasno so poslali zapadnim silam predloge za skupno konferenco o tem vprašanju.

Zapadne sile so odlašale z odgovorom, ker je bilo jasno, kateri namen je imela ta poteza sovjetske diplomacije. Kot posredni odgovor pa je mogoče oceniti njih noto sovjetski vladi glede avstrijske državne pogodbe, v kateri predlagajo sklenitev „okrajšane pogodbe“ z Avstrijo in to na podlagi točk, o katerih je bilo že doseženo soglasje med zapadnimi zavezniki s sovjetsko vlado. Na to noto pa seveda Sovjeti niso še odgovorili.

Medtem pa je bil dosežen sporazum med bonnsko vlado in zapadnimi zavezniki o sklenitvi „generalne pogodbe“, ki v bistvu pomeni separatno mirovno pogodbo Zapada z Nemčijo pod pogojem, da ta mobilizira 12 divizij. Zapadni Nemci imajo sedaj izbirati: ali verjeti svojim „kameradam“ iz sovjetske cone, da bo res vsa Nemčija zedinjena, če vržejo Adenauerjevo vlado — ali pa sprejeti „generalno pogodbo“, ki jih takorekoč spet dvigne na noge, kar jih je praktično že zdavnaj. Huda opozicija, ki je nastala proti sprejemu „generalne pogodbe“ tudi v vrstah Adenauerjevih pristašev, še bolj pa v vrstah zavezniške liberalne stranke, se je po zadnjih poročilih v toliko podela, da je mogoče računati, da bo bonnski parlament sprejel Adenauerjevo pogodbo o vstopu Zapadne Nemčije v evropsko vojaško skupnost.

Koreja v Evropi?

Prav tako kot neverjetno doneče ponudbe s strani politikov vzhodne cone o splošnih tajnih volitvah po vsej Nemčiji (brez mednarodnega nadzorstva) in ponudbe Nemcem, da bodo imeli svojo lastno suvereno armado (če ne pristopijo k evropski), prav tako je malo resno treba vzeti grožnje komunističnih voditeljev iz vzhodne cone, da hočejo Amerikanci in Adenauerjeva vlada izzvati v Evropi drugo Korejo in da mora radi tega Vzhodna Nemčija organizirati svojo obrambo. Da je to grožnja, ni nobenega dvoma, daje tudi politična grožnja, bo vsekakor držalo.

Koncesija De Gasperi, ker pač mora na volitve. V resnici pretkani italijanski premier je dosegel spet politični uspeh. O londonski konferenci o tržaškem vprašanju so bila že od vsega početka mnenja zelo deljena. Končati se je pač tudi morala že radi tega, ker je bila sklicana. Uvod so poskrbeli Italijani s „spontanimi manifestacijami“, v katerih so šli v svojem spontanem temperamentu tako daleč, da so pričeli napadati tudi Angleže in Amerikance, seveda v pobožno-neumni želji, da so jim ti kaj dolžni (še malo in slišali bomo Italijane vpiti, da so le oni slavni zmagovalci, ki so rešili zapadno kulturo, na katero si itak jemljejo patent). Posebno jim je bil v teh manifestacijah v želodcu maršal Alexander, ki je od Sicilije do Brennerja zmagovito preganjal hitlerjevske armade in je gotovo imel priliko spoznati tudi vojaške kvalitete tedanjega svojega italijanskega vojaškega nasprotnika. Maršal Alexander je bil tako pošten in zato „nesramen“, ker je po svoji vojaški dolžnosti v londonskem parlamentu ob ploskanju vseh poslancev v kratkih toda točnih besedah orisal „pomoč“ Italijanov v borbi proti Hitlerjancem. To je seveda „junake“ strašno prizadelo.

Italijanski politiki ne pozabljajo zgodovine starih Rimljanov, govore mnogo o njih zadnjih, pozabljajo pa zgodovino zadnjih sto let, ko si je italijanski narod, ki si lasti prednosti iz veličine starih Rimljanov, lastil njih sloves. Resnica je drugačna: vse vojne v zadnjem stoletju so Italijani izgubili. Najprej so jih Prusi rešili s svojo zmago pri Kraljevem Gradcu. Pozneje je Francoz Napoleon III. finančno in diplomatsko Italiji omogočil zedinjenje. Potem so jih v prvi svetovni vojni rešili spet Francozi in Angleži. Končno so v drugi svetovni vojni bili zavezniki Reicha in so spet prešli k tedanjemu sovražniku, od katerega sedaj zahtevajo, da jih za njih „junaštvo“ nagradi na račun svojega zaveznika, v tem primeru Jugoslavije.

. . . in pri nas v Avstriji

Avstrijsko javno življenje, to je ono, ki odseva iz časopisov, živi in bo ostalo prihodnjih štirinajst dni pod vtisom potovanja zveznega kanclerja dr. ing. Figla v zamejstvo, to je v Veliko Britanijo, v Združene države in v Francijo. Komaj je končan prvi del njegovega potovanja, v Veliko Britanijo, kjer je bil kancler pri kraljici Elizabeti, pri predsedniku vlade in se je razgovarjal tudi z drugimi člani vlade. Zato je še prezgodaj danes govoriti o uspehih potovanja. Vendar pa že prva poročila iz Londona povedo, da se je kancler razgovarjal najdalje z britanskim finančnim ministrom Butlerjem. Obravnavala sta seveda finančna in gospodarska vprašanja, predvsem pa sta govorila o možnostih plačila avstrijskih predvojnih dolgov Veliki

Britaniji. To so posojila iz leta 1930 (2 milijona 847.100 funtov) in iz leta 1934 (4 milijone 752.400 funtov) v skupni vsoti 7 milijonov 599.500 funtov (preko pol milijarde šilingov).

V Ameriki se je zvezni kancler zahvalil najprej za vso pomoč, ki jo je dobila Avstrija v zadnjih letih; ta zahvala pa je verjetno uvod v prošnjo za novo pomoč. — Po izjavi sedanjega zveznega ministra za trgovino je dobila Avstrija od leta 1945 dalje od zunaj pomoč v višini okrog 20 milijard šilingov. Kljub tej pomoči pa še niso poravnane vse izgube avstrijskega gospodarstva v med- in povojni dobi. To izgubo je mogoče poravnati samo z lastnim delom, ki naj pomaga zvišati današnjo proizvodnjo. Produktivnost v nekaterih zasebnih in tudi državnih podjetjih dosega danes namreč komaj šele 57 do 88 odstotkov one iz leta 1937.

Vse to pa je gotovo tudi vzrok, da med obema vladnima strankama kljub kompromisu o izravnanju primanjkljaja v državnem proračunu, spor še vedno tli naprej in more vsak čas izbruhniti v požar, to je v novi večji spor. To se vidi jasno pri vsakem obravnavanju novih zakonskih predlogov. Najprej bo treba najti sporazum med obema strankama zaradi podaljšanja takozvanih gospodarskih zakonov za eno leto. To naj bi omogočilo obdržati sedanje cene za kruh, moko, meso in mleko kljub zvišanju cen za žito in mleko pri kmetu. Ako bi se cene kruhu, moki, mesu in mleku zvišale, bi bil potreben takoj nov (to je že 6.) sporazum o cenah in plačah, kar bi obremenilo samo državni proračun za nadaljne tri milijarde šilingov, za še večje vsote pa vse ostalo gospodarstvo.

Za izravnanje primanjkljaja v državnem proračunu namerava — kljub odporu socialistov — vpeljati finančni minister poseben davek na motorna vozila (motorna kolesa preko 100 ccm, osebni in tovorni avtomobili). Ta davek bi bil od 36 za mala motorna kolesa pa do 600 šilingov letno za osebne in tovorne avtomobile. Socialisti pa zahtevajo zvišanje davka na luksuzne predmete.

Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj se obema vladnima strankama, kljub nasprotnemu zatrjevanju, tako mudi z novim zakonom o tisku. Obe stranki sicer zatrjujeta, da sta za tiskovno svobodo, obe bi pa najbrž radi prisilili časopisje nasprotno stranke in pa neodvisno časopisje k molku. Vendar se je za enkrat posrečilo doseči v parlamentu le zvišanje vsot, ki predvidevajo kaznovanje za prekrške po zakonu o tisku.

Nikakor ni razumljivo, zakaj so bile te spremembe tako nujne, ko pa je bil v poslanski zbornici sprejet tudi zakonski predlog, naj minister za pravosodje pripravi letos do jeseni nov zakonski predlog, ki naj bi vseboval temeljito spremembo pravnih predpisov o tisku.

„Vera je praznoverje“

V Beogradu je bil prejšnji teden ustanovni kongres zveze učiteljev in srednješolskih profesorjev. — Po končanem kongresu so predstavniki obeh organizacij bili sprejeti pri predsedniku vlade, maršalu Titu, katerega je pozdravil v imenu učiteljev in profesorjev prof. Milivoje Orošević, ki je svoj govor končal z obljubo, da bodo učitelji vzgajali mladino v duhu jugoslovanskega socialističnega patriotizma.

Maršal Tito je nato v svojem odgovoru med drugim dejal tudi:

„Vem, da mečejo iz tujine na nas polena in kamenje, češ da odtujujemo otroke od Boga, cerkve itd., toda ne moremo se strinjati s tem, da bi mladina zapadla v praznoverje. Za nas je namreč vse to samo praznoverje. Če poznamo splošne zakone prirode in če smo se povzpeli do te stopnje, da pravilno pojmuemo splošni razvoj v vsemirju in v družbi, se moramo boriti proti praznoverju. Vere ne preganjamo in prepuščamo to volji slehernega človeka posebej. Ne moremo pa dovoliti, da bi otroke, ki jih je treba šele vzgojiti, vzgajali po želji tistih, ki so ubrali povsem drugačno pot, kakor bi mi želeli. Država ima pravico vzgajati otroke in mora jih vzgajati.“

Bolj naravnost povedano se to pravi: Ti smeš sicer verovati v Boga in smeš priznati božje zapovedi, četudi je vse to samo

praznoverje. Mi pa hočemo vzgojiti mladino, ki v Boga ne veruje in božjih zapovedi ne priznava, zato tudi ne more biti učitelj ali profesor tak, ki veruje v Boga in ki priznava božje zapovedi.

ČLOVEČANSKE VREDNOTE

Knjižica, ki jo je na zahtevo predsednika Trumana izdalo zunanje ministrstvo, da seznanji ameriški narod s problemi zunanje politike, navaja, da so korenine demokratične državne politike v vrednostah, ki so narodu drage ter navaja nekaj teh vrednot:

„Mi smo neodvisna država in hočemo našo neodvisnost tudi ohraniti.“

Največjo važnost polagamo na svobodo posameznika in hočemo svojo svobodo tudi ohraniti.“

Mi smo miroljuben narod in želimo, da napoči dan, ko bodo vsi narodi opustili vojno in grožnjo z vojno kot sredstvo politike.“

Mi smo miren narod. Mi nimamo tradicionalnih „sovražnikov“. Naše spore z drugimi narodi želimo urediti kot „dobri sosedje“.

Mi verujemo v pravice. Mir, ki temelji na pravici, je edini mir, ki je lahko trajen.“

KRATKE VESTI

Na katoliških dnevih v Marijinem Celju so sprejeli resolucije, ki jih bodo predložili udeležencem na Katoliškem dnevu jeseni na Dunaju. Vsebina resolucije je: Svobodna Cerkev v svobodni družbi z urejenim družinskim življenjem.

Državni podtajnik v ministrstvu za trgovino in obnovo je sporočil program za gradnjo, obnovo in popravo državnih cest v prihodnjih letih. V programu za Koroško ni nobene ceste v južnem delu dežele. Mogoče pa tam tudi davkov ne bodo pobirali.

V Vrbi ob Vrbskem jezeru so bila končana pogajanja o skupni upravi avstrijskih in jugoslovanskih elektrarn na Dravi (Lahud, Zvabek, Dravograd, Vuzenica, Fala in Maribor).

Na Dunaju je priredilo avstrijsko društvo za mir predavanje o Trstu. Predaval je jugoslovanski poslanik Viktor Repič, ki je zagovarjal stališče jugoslovanske vlade. Po predavanju so nekateri Italijani povzročili pretep. Avstrijska vlada je italijanskemu poslaniku izrazila obžalovanje.

Pri prihodu kanclerja Figla iz New Yorka v Washington ga je sprejel na kolodvoru ameriški zunanji minister Acheson, s katerim se je kancler tudi pozneje razgovarjal o avstrijskih vprašanjih. V spremstvu zunanjega ministra Achesona je bil nato avstrijski kancler na obisku pri predsedniku Združenih držav.

Dne 18. maja stopi na vseh avstrijskih železnicah in avtobusnih progah nov vozni red v veljavo in bo veljal do nedelje, dne 4. oktobra.

Ameriški vojni minister Frank Pace je v nekem govoru izjavil, da razpolaga ameriška vojska z atomskim topom, ki tehta 75 ton, je prevozen in je zelo močna opora pehoti.

Britanska vlada namerava cestni avtobusni promet, ki ga je prejšnja laburistična vlada poddrževala, spet izročiti v upravo zasebnim podjetjem. Železnice pa bodo ostale pod državnim nadzorstvom.

Na južnokorejskem otoku Kojeddo, kjer je veliko število severokorejskih ujetnikov, so ujetniki ujeli in zaprli v taborišče ameriškega generala Dodd-a, ki so ga pa po štirih dneh izpustili.

Pri občinskih volitvah na Angleškem so zelo pridobili laburisti na škodo vladne konservativne stranke. Laburisti so pridobili 837 novih zastopnikov, konservativci pa so jih izgubili 530.

Na proslavi 1. maja v Beogradu je pred predsednikom jugoslovanske vlade, maršalom Titom, prvič nastopila v javnosti jugoslovanska vojska z novim ameriškim orožjem, nad parado pa so letala angleška „mosquito“ letala.

Berlinski nadžupan prof. Ernst Reuter, je izjavil na seji socialistične stranke, da bodo prihodnji meseci za Berlin izredno težki.

Vzhodno-nemški ministrski podpredsednik in generalni tajnik komunistične SED, Walter Ulbricht, je na časnikarski konferenci izjavil, da bi podpis generalne pogodbe po bonnski vladi pomenil veliko izzivanje Sovjetske zveze, ki ne bi mogla dopustiti, da bi postal Berlin mostišče za napad na Sovjetsko zvezo.

Poveljnik vojnih sil Združenih držav na Daljnem Vzhodu, general Ridgway, je odpotoval z Japonske v Washington, odkoder pride 24. maja v Pariz, da prevzame poveljstvo vojnih sil Atlantske zveze.

Indijski državni predsednik Radšendra Prasad je predlagal, naj mu poslanska zbornica zniža njegove letne prejemke, ki so določeni na 120.000 rupij, za 50 odstotkov.

Na Špiku, v slovenskih Julijskih alpah, je zajel hud vihar pet turistov iz Slovenske Bistrice. Dva sta padla 180 metrov globoko in sta bila takoj mrtva, dva sta umrla od izčrpanosti v steni, enega so rešili, pa je kmalu nato umrl.

Na kolodvoru Berala, blizu Sidney-a v Avstraliji, sta trčila dva osebna vlaka, sedem oseb je bilo mrtvih, okrog 100 pa težje ranjenih.

Veliki roji kobilic ogrožajo vse pridelke Severne Afrike in Prednje Azije. Najhuje sta prizadeti Jordanija in Perzija. S škropljenjem raznih sredstev iz letal poizkušajo uničiti roje kobilic.

Pozdravno pismo koroškim bratom ob 100-letnici Sketovega rojstva

Obhajate spomin moža, ki Vam, ki ste blizu Serajnikove domačije, veliko pomeni. Ob Miklovi Zali boste poklicali čas za stoletje nazaj, da se spomnite moža, ki je celo svoje življenje živel za idejo, za katero živite vi in mi. Ljubil je dom in ljubil je jezik, v katerem je žebiral svoje molitve, v katerem je učil in pisal.

Stoletnico Sketovega rojstva proslavljate. Slovenci, ki živimo v Združenih ameriških državah, se z vso iskrenostjo pridružujemo vašemu slavlju. Mnogo nas je, ki smo sami spoznali domovino Miklove Zale. Spomin nanjo nam je sladak. Tako je bilo Zalino hrepenenje, ko je v sužnosti sanjala o Koroški.

Spominski dnevi velikih mož so vselej praznik. Dvakrat praznik za narod, ki se ne more bahati s številčno močjo. Ravno ti prazniki so nam svetli glasniki, da je kultura, da je notranje življenje narodovo tisto, kar narod tudi v najtežjih periodah drži pokonci. Globoka srčna kultura, jezik, v katerem so žebirali in žobarili Zalini dedje, to je zakladnica slovenskega naro-

diča, ki je zaraščen v svojo sveto zemljo, kakor zlepa ne kateri narod. Visoko je treba dvigniti to zakladnico, trdno jo je ograditi in stati ob njeni strani do zadnjega. To je testament Zalin.

Sket je razumel to zakladnico. Segal je vanjo in nove pridobljene talente znova vračal. Naj spomin nanj obudi v vseh novo vero in nov pogum. Posegajmo v zakladnico in sami jo bogatimo. Le tako bomo ohranili tisto, kar so nam stoletja dozorila.

Nič ni žanjec, ki samo žanje in nič ne seje. Žeti in sejati je treba. In veliko sejati, zakaj majhni narodi imajo velike viharje. Velike viharje pa imajo, da korenine globoko zaženo. Globoko, da vsaj kleno in previharjeno za vekomaj ostane.

Slovenci na tujem se z vami klanjamo spominu velikega moža. Naj bo to kratko pozdravno pismo naš zunanji izraz, da smo z vami trdno povezani in da smo v Miklovi Zali eno - vi in mi.

Z iskrenimi pozdravi

Mauser Karel.

Cleveland, 4. maja 1952.

Ob obisku avstrijskega kanclerja

Ameriški slovenski dnevnik „Ameriška domovina - American Home“, ki izhaja v Cleveland-u, prinaša v št. 86 z dne 1. maja t. l. članek pod gornjim naslovom, kjer pravi med drugim:

„Sredi maja bo prišel na povabilo naše vlade avstrijski kancler na obisk v Združene države. Iz tukajšnjih nemških krogov smo zvedeli za priprave, ki jih vrše tukajšnji avstrijski Nemci. Zdi se nam potrebno, da ob tej priložnosti opozorimo svoje rojake na razmere, ki vladajo na Slovenskem Koroškem in na potrebo, da s temi razmerami seznanimo tudi širšo ameriško javnost, posebno pa naše vladne kroge.

Avstrijski Nemci gledajo tako daleč, da koroškim Slovincem njihovo slovenstvo naravnost odrekajo. Avstrijci pravijo da ti naši rojaki niso Slovenci, ampak Vindišarji, njihov jezik ni slovenski jezik, ampak neka slovensko-nemška mešanica. S takimi in podobnimi trditvami hočejo Avstrijci ustvariti pred svetom vtis, da ti naši rojaki nimajo s Slovenci onstran Karavank nobene zveze, da so nekaj posebnega, neki posebni narod, ki je bil že od nekdaj v mejah Avstrije.

Drugo, kar boli naše koroške rojake, je namera titovcev napraviti iz koroških Slovencev komunistično peto kolono. Komunisti v Sloveniji nimajo nobenega smisla za svoje nekomunistične rojake na Koroškem. Namesto da bi jih podprli, jih celo napadajo in jim delajo težave, kjer le morejo. Zato je razumljivo, da ti iščejo pomoči pri nas ameriških Slovincih.

Koroški rojaki nam bodo prav gotovo hvaležni, če obvestimo ameriško javnost in ameriško vlado, do katere oni sami priti ne morejo, o krivicah, ki jih morajo prenašati na svojih lastnih tleh.

Narodni svet koroških Slovencev je že

ponovno zahteval od avstrijskih oblasti, naj dajo Slovincem na Koroškem pravice, ki jim gredo: enakopravnost slovenskega in nemškega jezika v šoli in uradu v deželi. Tako kot obstoje čisto nemške srednje in srednje strokovne šole, tako naj se ustanove tudi slovenska gimnazija, slovensko učiteljske, slovenska kmetijska in ostale potrebne šole. Kot skrbe deželne in državne oblasti za potrebe nemških državljanov, naj se pobrigajo tudi za slovenske. Če imajo vsi državljanji že enake dolžnosti, je prav, da imajo tudi enake pravice.

Amerika se zavzema danes posebno za zedinjenje Evrope. Če hoče to doseči, mora najprej vplivati na posamezne narode, da bodo prenehali s pretiranim nacionalizmom; da bodo prenehali stegovati roke po tuji zemlji, da ne bodo kratili svojim sosedom njihovih pravic. Če hočejo Združene države imeti v Evropi mir in slogo, se morajo potruditi v prvi vrsti za mirno in pravično rešitev narodnostnega vprašanja. Vprašanje slovenskega življa na Koroškem in v Italiji je prav tako pomembno za pomirjenje Evrope, kot je pomembno vprašanje Posarja. V načelu so stvari enake, čeprav niso enake v obsegu.

Uradni obisk avstrijskega kanclerja v Ameriki in že prej v Angliji in Franciji je v prvi vrsti v zvezi s predlogom za novo avstrijsko mirovno pogodbo, ki so ga te države nedavno stavile Sovjetski zvezi.

Za Slovence je bistveno važno, da v novem predlogu mirovne pogodbe ni niti besedice o kakih zagotovitvi narodnostnih pravic našim ljudem v Avstriji. Prav zato je sedaj potrebno, da se zganemo. Naši koroški rojaki imajo že dovolj slabihkušenj z Avstrijo. Še, če pridejo v mirovno pogodbo natančna in jasna določila glede zavarovanja temeljnih pravic koroškim Slovincem, jih bodo skušali Avstrijci izrabiti in naše rojake prikrajšati, kjer in kakor jih bodo mogli. Na kake negotove obljube avstrijske vlade ne more nihče nič dati.

Zato je prav vsak Slovenec sedaj dolžan, da po svoji moči pomaga, da bodo pravice naših koroških rojakov zajamčene v mirovni pogodbi sami. Pokažimo, da resnično ljubimo svoje trpeče brate in sestre v Korotanu. Povejmo ameriški javnosti, posebno pa še merodajnim krogom, kako dejansko postopajo avstrijske zvezne in deželne oblasti danes z našo krvjo. Kancler Figl, ki prihaja k nam, je vsa leta po vojni stal na čelu avstrijske vlade in zato je v polni meri odgovoren za vse krivice, ki jih naš narod v Slovenskem Korotanu trpi.

Mislimo, da je članek „Ameriške domovnije“ tako jasen, da ni treba ničesar dodati. Le hvaležni moramo biti ameriškim Slovincem, ki se s takim razumevanjem zavzamejo za pravične zahteve koroških Slovencev.

Zvon

(Premišljevanje o zvonu)

(Deklamiral ob posvečenju zvonov na Dječih, dne 4. 5. 1952, Rihej Cipuš).

Stopil sem na tihe njive,
tiho, kakor bi se bal,
da zbudi se kdo pokojnih
in bi vstal.

Živim kliče: Sursum corda,
kvišku srca! o zemljan,
s smrtjo ni še vsega konec,
za večnost si rojen, o kristjan!

Zato, kristjan, ko zvon zapoje,
poslušaj ga, ne bodi gluhi:
na dolgo večnost se pripravljaj,
imej za to prav fin posluš!

Mrtvim kliče zvon v zvoniku,
večni pokoj, večni mir,
zvona glas jih ne predrami,
za nje končan je vsak prepir.

Telo se bode v prah zdrobilo,
duša pa živi naprej,
večno srečna, al' nesrečna,
to zdaj se odloči za vselej.

O trikrat srečni tisti človek,
ki ni mu zvon zvonil zastoj,
ki Bogu služi in je pripravljen,
ko božja dekla (smrt) pride ponj.

Majina pomlad

Podarila meni
in ljubljene ženi
si sinka, pomlad! -
Nič nisva več sama,
sva oče in mama
ter polna vseh nad.
Ko gledam zdaj tebe,
si mislim, da sebe
spet vidim, ti zali.
In mamica reče:
„Glej, toliko sreče
prinesel je mali!”

Valentin Polanšek

Gojenke kmetijsko-gospodinjstva tečaja pri šolskih sestrah v Št. Jakobu v Rožu

Karel Mauser:

Jamnik

(6. nadaljevanje)

Lojze se je tudi otajal. Govoril je kakor včasih, precej ozimino, žlobudral o lesu, ki so ga podrli v Lajški gori, toda Rakarici ni ušlo, da vedno gleda v Petra in da se z nobeno besedo ne zaleti kakor včasih.

In vendar je v bajti na videz vse kakor nekoč. Delajo kakor včasih, prihajajo in odhajajo kakor včasih.

Pa kljub vsemu je nekaj drugače.

Rakarica premišlja, kaj bi utegnilo biti, toda nobeni misli ne pride do konca. Da je Lojze nekaj sprožil in da tisto kar naprej polzi, o tem je prepričana. Pa vendar da napetosti v bajti ne povzroča samo to. Še nekaj je v zraku.

Peter se ni spremenil. Tak je kakor je bil. Lasje mu kuštravo visijo na vse konce, oči so mu ponižne kakor nekoč in kadar mu uide slina po bradi, zmedeno pogleda po Lojzu. Sram ga je. Od žuljev debele prste ima vedno na mizi in kadar je prav zmeden, mečka kruhovo sredico v kroglico, da jo potlej valja med razpokanimi očrnelimi prsti.

Ne, Peter se ni spremenil. Nikamor ne hodi. Če gre zvečer na vas, je v dobri uri nazaj. Sleče se in leže. Ne godrnja kakor že včasih ni in zadovoljen je z vsem.

Lojze napleta za Rezo. Rakarica ve. Tudi to je zvečala, po kaj je Lojze šel tedaj v Radovljico. Šema. Saj mu ni nič rekla. Noče več preprirov v hiši. Slep je pa dosti, da ne vidi, kako ga Reza vleče. Ni tako pohlevna kakor je videti. Šepavca bo še lahko dobila. Z Grogorjevko jima pa gre skupaj.

No, pa Rakarica betinu ne bo odpirala oči. Mu jih bo že Reza, ko se fantje vrnejo od vojakov. Grogorjevka ima gotovo že vse napeljano. Ko bo Nace doma, Lojze ne bo dolgo vasa. Pod Rezinim oknom že ne.

Lojze sam se nečesa boji. Noči so zdaj na Jamniku take, da se jim ne moreš upirati. V gmajnah kar naprej šumi in kadar se mesečina razlije čez vasico, meša se tako trda srca.

In Lojze ni Peter. V njem se je prebudilo tisto, kar je Rakarica vseskozi tiščala nazaj. Hrepenenje po ženi, po otroku, ki bi bil njegov. Garal bi kot črna živina, nikdar bi ne potožil, samo da bi ga nekdo čakal doma. Za otroka bi se pretrgal.

Iz prvega brezobličnega hrepenenja so pričele vstajati različne slike. Reza z otrokom, fabrika, nedeljski sprehodi, hišica. Kaj bi mu bajta na Jamniku!

Da se je Reza kaj spremenila, tega ni mogel trditi. Bila je taka kakor vse skozi. Ni ji prišel do dna. Včasih je visela na oknu in žlobudrala kakor otrok. Pa jo je spet kar nekaj usekalo in je komaj toliko odprla, da ji je povoščil lahko noč.

Ni se ji mogel prav približati.

Za majnik se je Lojze odločil za romanje na Brezje. Ne toliko zavoljo romanja, kakor zavoljo Reze, da bi prišla s pravo besedo na dan. Tako vendar ne moreta viseti. Saj se je nazadnje odkrite besede bal. Zdaj živi v prepričanju, da bo ljubezen le dozorela, zgodi se pa lahko, da se bodo sanje sesule na en mah. Toda negotovost ga je žrla.

To negotovost je krepila še Grogorjevka. Nace je pisal, da se koncem majnika vrne od vojakov. Reza sama mu je povedala. Čas se torej izteka. S prihodom fantov se bo na Jamniku marsikaj spremenilo.

Tisti teden, pred drugo nedeljo v majniku, je Rakarjev prišel z besedo na dan.

Reza je kar zastrmela.

„Tako sem mislil. Na Brezje bi šla in mimogrede na Bled. Z Jamnika si včasih človek zaželi v dolino.”

„Denarja je škoda,” se je skušala izviti Reza. „In Bog ve, če bo Prosenarju všeč.”

„Porečeš, da greš domov pogledat. Domov ti ne bo branil. Toliko ga poznam.”

Čutila je, da se mu ne more zmuzniti.

„Šla bi rada,” se je naredila veselo.

„Ne bo ti žal,” je klepičnil Lojze. „Vreme bo lepo.”

Po dolgem oklevanju je pritrčila. Lojze je bil srečen. Odšla sta v nedeljo navsezgodaj. Tema je še bila, nebo jasno in umito od rose. Iz gmajne je vel zrak, ki je dišal po smoli.

Navzdol sta skoraj tekla. Šele pod Jarmom v Kropi sta se unesla in s korakom odšla proti Dobravi. Do Otoč ni daleč, od Otoč do Brezij pa tudi samo dober skok. Čez most, pa si tam.

Lojze je skrbno pazil, da bi pred časom ne dregnil v tisto, kar se je bil namenil. Bi si znal pokvariti ves dan. Za tisto bo še dosti časa nazaj grede.

Ko sta prišla čez Savo, sta pričela riniti navkreber. Bližnjica je na moč strma in se kar vleče. Lojze si je z veliko ruto brisal pot.

Reza je bila dobre volje. Mežikala je s svojimi živimi očmi, da je Lojze kar opletal poleg nje.

„V dolini šele človek vidi, kako pristujeno je na Jamniku,” je žlobudrala.

Lojze je že imel na jeziku fabriko in mesto, pa je oboje požrl. Bi znal biti prezgodaj.

„Navadi se človek vsega. Sprememba pa ne škodi.”

Zdelo se mu je, da je pametno rekel.

Ko sta stopila v cerkev, sta najprej poiskala spovednika. Brez spovedi ne smeta z Brezij. Je že navada taka.

Potlej sta bila še pri maši in Lojze je za oba vrgel kovača v puščico. Naj Reza vidi, da ne misli stiskati.

Po maši sta odšla v gostilno. Vreme je bilo tako, da si lepšega nista mogla želeči.

Koj po zajtrku sta odšla na cesto. Imela sta srečo, da sta dobila voz, ki je bil namenjen v Lesce. Lojze se je že bal, da bo treba peš klampati do Bleda. Šepava noga ga je opominjala. Od Lesce naprej bo pa že šlo.

Ko sta se v Lescah spravila z voza, se je Reza spomnila na avtobus.

„Se na misel mi ni prišel,” se je razveselil Rakarjev.

(Nadaljevanje na 4. strani)

„Materinska“ govorica

Zakaj pravimo: „materinski“ jezik?

„Materinski“ jezik ali „materinska“ govorica, to nikakor ne pomeni, da ima o jeziku otrok izključno mati odločevati. Nikakor ne! Če pravimo: „materinski“ jezik, s tem hočemo le reči, da se svojega jezika otrok predvsem od matere nauči. Saj je mati vedno okrog njega, saj bi si otrok, navezan sam na sebe, sploh ne mogel pomagati.

Navadno pripadajo oče in mati istemu narodu. Tedaj je „materinski“ jezik isti kakor „očetovski“ jezik.

Toda, kaj pa, če oče in mati pripadajo vsak drugemu narodu?

Pri nas Slovencih na Koroškem je ponavadi tako, da se otroci Slovencev, ki se naselijo v nemškem delu dežele, ponemčijo. Žalibog, da je tako. Koliko naših ljudi se naseljuje v Labudsko dolino, v Krčičko dolino, na Krappfeld itd., itd., vse se nam izgubi, vse se nam ponemči! Na tisoče in desetisoče naših ljudi se je naselilo v Celovcu, v Beljaku in drugih koroških mestih, njihovi otroci so z malimi izjemami Nemci. Mi neprestano izgublamo, neprestano se naš narod na Koroškem v velikem slogu ponemčuje.

Rekli smo, da „materinska“ govorica nikakor ne pomeni, da ima o jeziku otrok odločevati izključno ali v prvi vrsti mati. Trditi moremo celo, da če se gre za to, kdo ima več pravice odločevati o govorici otrok (pri enakostih drugih okoliščin), da ta pravica pripada predvsem očetu. Saj ima mož, oče glavno in prvo besedo v družini. Saj nevesta pri poroki obljubi, da bo možu pokorna v vseh dobrih, ali vsaj ne moralno slabih rečeh.

Vzemimo slučaj, da mož, Slovenec, dobi ženo z nemškega ozemlja, torej Nemko. Nemka pride v slovensko hišo, v slovensko vas, v slovensko faro, v slovensko občino. Od nekdanje hiše slovenska. Ali ima nemška žena pravico, da od nekdanje slovenske hiše na slovenskem ozemlju ponemči? Nikakor ne! Pravica moža v takem slučaju je, da zahteva, da se otroci vzgajajo v jeziku, ki se je že od nekdanje govorice v hiši. Torej v njegovem jeziku, ne v jeziku s tujega ozemlja priseljene žene. Mož ima pravico, da to zahteva in ima tudi dolžnost, da to zahteva!

Podobno moremo trditi tudi sledeče: Vzemimo slučaj; mož pride s tujega, nemškega ozemlja. Pride v od nekdanje slovenske hiše, v slovensko vas, v slovensko faro. S kakšno pravico bi mogel ta mož zahtevati, da morajo biti otroci Nemci? Z nobeno! On se je priselil na naše ozemlje, on naj se po nas ravna! On naj se ravna po hiši, v katero se je priselil, ne pa od nekdanje slovenske hiše po njem! —

K sklepu navajamo o „materinski“ govorici še sledečo zanimivost. V starem času niso rekli: „materinska“ govorica, marveč „očetovska“ govorica. Tako n. pr. poroča sv. pismo starega zakona, kako je makabejska mati vzpodbujala svoje sinove, naj ostanejo zvesti svoji veri in Mojzesovi postavi. Sirski kralj Antioh je hotel namreč Jude pogoniti. Med drugim je tedaj dalo za vero očetov svoje življenje sedem makabejskih bratov. Sv. pismo pripoveduje, da je mati vsakega posebej opominjala „v očetovski govorici — voce patria“, naj ostanejo zvesti veri očetov.

LIMBURG PLAKA

(Dopis iz Holandije)

En teden je že minilo, kar smo pokopali preč. g. p. Teotima, pa se še vedno ne moremo vziveti v misel, da nas je res za vedno zapustil.

Slovo od Slovencev...

Na prvo postno nedeljo je šel v Hoensbroek maševati za Slovence. Vse štiri postne nedelje je on prevzel službo božjo za Slovence. Tako je opravil službo božjo v vseh štirih kapelah v Limburgu, kjer se zbirajo Slovenci k službi božji. Kakor da bi se hotel posloviti od vseh. In še zadnjo nedeljo: Dopoldne je bil v najbolj oddaljeni koloniji, v Lindenhevel, opoldne na obedu pri ogrski družini v Heerlerheide, popoldne je imel večernice v Niew Ende in potem je prišel v patronat k prireditvi naše mladine. Njegov nagovor je bil eden njegovih najlepših in najboljših nagovorov.

Takole je govoril p. Teotim v nedeljo, dne 23. marca t. l.:

„Dragi moji Slovenci! — Zopet smo se zbrali, da bomo videli, kaj so se naučili naši otroci.

Dragi Slovenci! Kako bo lepo, ko bomo slišali naše otroke govoriti v njihovem slovenskem materinem jeziku. Veselimo se njih napredka. Zahvaliti se moramo vsem, ki se trudijo, da bi postali Vaši otroci res pravi Slovenci. Pa tudi starši se morate zavedati svoje dolžnosti. Poznam očeta, ki mi je rekel: Moji otroci ne smejo v družini drugače govoriti kakor slovensko. To morate zahtevati od Vaših otrok Vi vsi, dragi slovenski starši. To je za Vas, starše velikega pomena. Ko bodo otroci odrasli, Vam bodo zato hvaležni. Zato pa držimo skupaj in delajmo složno prav vsi. Le tako bomo dosegli svoj cilj.

Moja največja želja je, da se ohrani med Vami ta prelepa slovenska govorica in slovenska pesem. Obdržite svoje lepe slovenske navade. Pomagajte nam duhovnikom, da bodo tudi Vaši otroci obdržali ta mili

Podobno pravi tudi cerkveni obrednik, ko navaja najprej v latinskem jeziku vero in očenša, ki se molita pri krstu otroka. Pravi namreč nato: „vel sermone patrio dicat (= ali naj reče v očetovski govorici).“

Če govorimo o „materinski“ govorici, torej to ne pomeni, da ima v prvi vrsti ali celo izključno mati pravico odločevati, kateri jezik naj otroci govorijo. Pri enakosti okoliščin ima pri tem celo mož, oče prvo in večjo pravico. Vedno pa se je treba ozirati na razmere, na okoliščine. Če se mož ali žena priselita s tujega ozemlja na naše ozemlje v od nekdanje slovenske hiše, potem nima nobene pravice zahtevati, naj se hiša po njem ravna, marveč on naj se ravna po hiši. In naj ne vsiljuje tuje govorice od nekdanje slovenske hiše in slovenske mu ozemlju.

slovenski glas. Mi sami ne moremo vsega storiti, z Vašo pomočjo bomo pa to dosegli. Zato zahtevajte od Vaših otrok, da bodo doma in v slovenski družbi samo slovensko govorili.“

To kar je tedaj povedal, je res prava duhovna oporoka, ki nam jo je zapustil kot svojo zadnjo voljo. Po prireditvi v Niew-Ende je napravil še nekaj obiskov med Slovenci, okoli devete ure zvečer pa je prišel še k g. Robeku, kjer smo v ožji družbi praznovali dvajseti rojstni dan Robekovega Antona. Bil je izredno dobre volje. Ko smo se poslavljali malo pred deseto uro in zapeli nekaj zdravic, je zapel večkrat zaporedoma tudi zdravico:

Oh, morebit' že danes leto
ne bomo več na svetu prepevali
Sli bomo v črno zemljo
od tam nas več nazaj ne bo.

Kdo bi si tisti večer mislil, da se bodo te besede tako hitro uresničile. V ponedeljek in torek je hodil še okoli. V torek, na praznik Marijinega oznanjenja je zvečer s sobrati v samostanu poslušal še pri radiu postno pridigo, potem pa je šel v svojo celico. Nikomur ni potožil, da se morda slabo počuti, nihče ni slutil, da ga bo že to noč Vsemogočni poklical k sebi.

Novica o njegovi smrti se je hitro razširila po Limburgu. V vseh kolonijah je povzročila ta novica med Slovenci iznenadenje in žalost.

Žalna oddaja na radiu...

Zvečer ob 6. uri je radio Maastricht imel lepo žalno oddajo v spomin na priljubljenega pokojnika. Oglasili so se žalostni zvoki glasbe, Holandec g. J. Spanjaard, urednik dnevnika „Gazet van Limburg“, je imel krasen spominski nagovor, v katerem je poveljeval rajnega patra kot vzornega dušnega pastirja med slovenskimi rudarji v Limburgu. Te besede naj bodo v opomin

vsem tistim Slovincem, ki pozabljajo na svoj slovenski rod. Tole so glavne misli njegovega dolgega nagovora:

„Pater Teotim je bil pravi Slovenec med Slovenci. Govoril je njihov jezik, pel z njimi njihove lepe pesmi. Več in bolj jih je znal, kakor marsikateri Slovenec. Odkar je bil v Sloveniji, da bi tam še bolje spoznal slovenski jezik in navade, je imel navado reči: Mi Slovenci. — Pater Teotim se je trudil, da bi Slovenci v Limburgu ohranili svoje navade in običaje. Skrbel je, da so Slovenci tudi v tujini ostali Slovenci, da se je ohranila med njimi slovenska pesem in ljubezen do Marije. Preskrbel jim je kopijo milostne podobe Marije Pomagaj, vabil jih je vsako leto na romanje k njenemu oltarju v Sittarderweg v Heerlen. Pri tem oltarju je opravljal za Slovence sv. mašo in pel litanije. Za vse to so Slovenci patru Teotimu zelo hvaležni. On jih ni ohranil le zveste Cerkvi, ampak si je tudi trudil, da se je med Slovenci ohranilo njihovo kulturno življenje. Vsestransko je bilo njegovo delovanje na verskem in socialnem polju. Sedaj ga je nebeški Oče poklical k sebi. O patru Teotimu lahko rečemo, da bo njegova setev prinašala tisočeren sad, pri Bogu pa bo prejel tisočero plačilo.“

Rojaki, ki stojite ob strani in vsi, ki ne spoštujete v domačih družinah svojega materinskega jezika, naj vam besede Holandca sežejo v srce! Glejte, tujci vam odpirajo oči! Za nagovorom g. J. Spanjaarda je govoril v slovenskem jeziku izseljenski duhovnik, g. Nande Babnik. Cela žalna proslava na radiu je bila povezana in spremljana z zvoki žalne glasbe.

Kako je bil p. Teotim pri vseh priljubljen, je pokazal tudi njegov pogreb. Ob slabem in mrzlem vremenu se je zbralo na Sittarderweg-u izredno mnogo pogrebcev, Slovencev kakor tudi Holandcev, tako da je bila cerkev polna. Po sv. maši se je razvil spreved na samostansko pokopališče. Za križem je šla najprej delegacija Slovencev iz Nemčije in Belgije. Belgijski Slovenci, s katerimi je prišel tudi izseljenski duhovnik, preč. g. Vinko Žakelj, so prinesli krasen venec. Za njimi so nosili v sprevedu zastave slovenskih katoliških društev. Deklice v belih oblekah so nosile cvetje, ena med njimi pa na blazini odlikovanja: red sv. Save V. razreda in pa madžarsko odlikovanje.

Po opravljenih molitvah so bili ob odprtem grobu trije poslovljni govori v slovenskem jeziku in eden v madžarskem jeziku. Vmes pa so združeni pevski zbori prepevali žalostinke.

Nobeno oko ni ostalo suho, ko smo se poslavljali od našega patra.

Tudi koroški Slovenci žalujejo s holandskimi Slovenci ob smrti p. Teotima, kateremu naj bo Bog večni in dobrotljivi plačnik za vse neštete dobrote, ki jih je izkazoval Slovincem na Holandskem.

„Kaj bi hodila peš, če ni treba. Saj bo nazaj dosti dolga.“
Ko sta zagledala jezero, sta kar oživila. Reza se kar ni mogla nagledati letoviščark.

„Ob jezeru pojdiva,“ ga je Reza kar vlekla. Lojze se je mislil zavleči kam v park na klop, da bi se odpočil, toda Reza ni želja se ni upal upreti. Bencal je ob njej kakor je pač mogel. Reza ga je komaj imela k mari.

Neznane govorice so se mešale na cesti. Lojze jih je komaj slišal. Ključalo mu je v kolenu, da je nogo že kar vlačil za seboj.

Nazadnje se je tudi Reza unesla. Sedla sta na klop ob jezeru. Voda je plivkala ob breg, nekaj čolnov je samevalo na gladini.

„Kako je nekaterim ljudem lepo,“ je vzdihnila Reza. „Dvema, ki se imata rada, je lahko vedno lepo,“ je Lojze zaprl oči.

„Misliš?“ je rekla preprosto Reza.

„Vem,“ je pribil Rakarjev. „Na Jamniku nemara ni manjše sreče kakor je na Bledu.“

„Pristujeno je gori, povsod sama gmajna.“

„Ni tako daleč do doline,“ je lovil Lojze misel. „Tam so mesta in fabrike. Tam bi utegnil biti človek srečen. Priden človek najde delo tudi v dolini.“

Reza ga je poslušala sklenjenih rok.

„Teško nam je, revežem,“ je vzdihnila čez čas.

„Za samega teško,“ se je utrgalo iz Rakarjevega. „V dvojje gre lažje.“

Reza je molčala.

Tudi Lojze je obmolčal. Nekaj mrzlega mu je šlo po hrbtu. Ko je premaknil nogo, ga je zaboletla.

Potlej se je Reza nenadoma dvignila in se naslonila na ograjo.

Tudi Lojze je vstal. Čoln z belimi jadrji je počasi plaval proti ločju s konca jezera.

Nenadoma je Reza vzkliknila. Preplašen je Lojze zastrmel vanjo.

S prstom je pokazala v vodo.

Rdeč srček s prstana je zginjal v globino. Počasi je to-

nil v čisto vodo. Lojze mu je sledil prav do glinastega dna.

„Zadela sem se ob les, morda sem se preveč naslonila,“ se je opravičevala.

„Takah prstanov je še dosti,“ je nerodno rekel Lojze.

„Kupil ti bom drugega.“

Ni se zasukala. Kar naprej je strmela v glinasto dno. Potlej je Rakarjev nenadoma rekel:

„Pojdiva, sicer bova pozna.“

Peš sta šla do Lesc. Skoraj celo pot sta molčala. Tudi v vlakcu do Otoč sta oba brez besedi strmela skozi okno.

Tisto srce s prstana je ostalo na glinastem dnu.

Ko sta šla proti Kropi, je Lojze vseskozi imel na jeziku tiste odločilne besede, ki jih je že doma premislil. Toda ni si upal z njimi na dan. Ko sta prišla vstric Pustega gradu, jih je preložil.

V Kropi se nista nič ustavila. Kar koj sta se obrnila proti Jamniku.

Zdaj je Rakarjev videl, da mora začeti. Bolečina v nogi, nerazpoloženje, vse je pritiskalo nanj.

Tudi Reza je bila trudna.

„Vidim, da ti je hudo zaradi tistega kamenčka,“ je drengnil Lojze.

„Mi je,“ je tiho dejala.

„Beži, beži! V Radovljico bom šel in kupil nov prstan. Še lepšega.“

„Škoda denarja,“ je rekla preprosto. Lojze je videl, da so ji tudi oči trudne.

„Zate ga ni škoda,“ je bleknil Lojze. „Samo ne vem, če je tebi prav.“

Zdaj ga je pogledala.

„Sem mar kaj rekla, da ga ne bi vzela?“

„Tako sem mislil,“ se je mučil Rakarjev. „Veš, ko bi me imela res rada, bi šla v Kranj in bi jaz delal v fabriki. Ti bi bila gospa, na Jamniku ne boš nikoli.“

„Gospa ne bom nikoli, ko sem koj dekla,“ je rekla skoraj žalostno.

„Reza,“ je skoraj dihnil Rakarjev. „Še nikoli nisva govorila tako daleč. Poglej, ko bi se vzela in bi odšla v Kranj, obema bi bilo lepo. Kakor tistim v čolnih.“

„Svojega doma ne bi nikoli imela,“ ga je žalostno pogledala. Lojze ni mogel uganiti, ali misli na bajto ali na kaj drugega. Vendar so ga besede zadele.

„Ti je hudo zavoljo bajte?“

„Ne,“ je rekla krhko. „Toda danes mi je tako čudno.“

„Vsaj upanja mi ne jemlji,“ se je Lojze ujel na zadnjo bilko.

„Kdaj sem ti ga jemala?“ ga je čudno pogledala. „Saj sva si bila vseskozi dobra.“

Lojze je čutil, da ve toliko kot prej. Izmika se mu z odkritim odgovorom.

Že prav pred vasjo ga je s skrbjo vprašala:

„Te močno noga boli, ko jo kar za seboj vlečeš? Tako je nisi še nikoli.“

Samo prikimal je. Tako neznansko majhnega se je počutil poleg Reze, da ni spravlil besede iz sebe.

Z nočjo sta stopila v vas. Za Prosenarjevim ogglom mu je stisnila roko.

„Lahko noč, Lojze!“

In bila je že na dvorišču. Lojze je slišal, ko je pozdravila gospodarja.

Zdaj šele je prav začutil bolečino v nogi. Ključala je v kolenu in ni obstala tudi ne za hip. Do bajte se je skoraj privlekel.

„Boš večerjal?“ je mirno vprašala mati.

„Sem že,“ je rekel. „Noga me boli. Grem koj spat.“

Peter ga je začudeno gledal. Ko so tlesnila kamriona vrata, se je Peter zastrmel v mizo.

Ta noč je bila za Lojza hujša kakor vsa pot. Noge ni smel premakniti. Še hujša je bila misel, ki se je skušala dokopati do Reze.

Nikamor ni prišla. Reza ni rekla nobene take, da bi se mogel opreti nanjo.

Skušal je obuditi vso pot. Počasi je sestavljal vtise kakor otrok kamenčke. Pa ni bilo slike, ki bi kaj pomenila.

Trudna je bila nazaj grede in nerazpoložena, jo je skušal opravičevati. In tista nesreča s prstanom jo je zmedla.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Nedeljska služba božja je vsako nedeljo in praznik ob pol 9. uri v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

Popoldanska služba božja je ob nedeljah in praznikih ob štirih popoldne.

Številnim gratulantom s podeželja in mesta ob priliki petdesetletnice predsednika Narodnega sveta, dr. J. Tischlerja, sta se s posebnimi pismi pridružila tudi g. dež. glavar Wedenig in prevz. škof dr. Köstner.

VEČNA VAS

Dolgo se že nismo oglasili, pa naša vas je večna, zato nič ne uide. Proti vsakemu pričakovanju so pri Dihurju le pričakali mladega naslednika. V torek 22. 4. so imeli krstitev pri Likebu in so pili na zdravje mladega Franca. Čestitamo družini, Franc in Kristina Onič sta dobila tako vrlega naslednika. Marica in Neža pa bosta morali sedaj postati pridni varučki in ne bosta smeli več letati po vasi. Mali Franček pa naj raste v milosti in modrosti pri Bogu in ljudeh.

PODGORA

Družini Jožetu in Neži Zechner je bil rojen otrok v bolnici v Celovcu. Sedaj se bo pa žena Neža mogla preseliti na svoje posestvo v Labudski dolini, kamor je šel mož Jožef že pred meseci. Težko sta dobila iz rok najemnikov posestvo v svoje roke; močna roka Cevkočevega očeta pa ju bo tem bolj podprla, da bosta sedaj tem lažje začela svoje delo.

BRESKA VAS

Mlada Konečnika sta dobila Jožefa, 3. aprila je bil krščen. Botra sta bila Janez in Marija Sadjak, pd. Rogača v Vogrčah.

Pri nas na Koroškem

njena hčer služi. Četudi je bila že stara, je še vedno delala in pomagala, kjer je le mogla. Na veliki četrtek je bila še sprevidena, čeravno je že preje sprejela velikonočne sv. zakramente. Rada je hodila v cerkev, četudi je imela daleč.

Drugo nedeljo po veliki noči je bil pogreb Ječmenove Lize v Nadromu. Umrila je v bolnici, kjer jo je smrt rešila velikega trpljenja. Stara je bila 63 let. - Tretjo nedeljo smo pokopali 73 let starega Hanza Pirman-a iz Nadroma, ki je tudi že dolgo bolehal.

Naj pokojni počivajo v miru. Domačim pa naše iskreno sožalje.

Letošnja zima je tudi pri nas napravila veliko škode, posebno na strehah. Na cerkveni strehi je odpadlo toliko opeke, da je stalo popravljanje 3000 šil. Pri Razaju je sneg podrl shrambo za vozove in kmetijske stroje.

SKOFIČE

Strela iz jasnega neba

Prvi majniški dan je bil zares krasen. Gotovo večji del našega ozemlja - kaj, tudi bližnja St. Ilj in Logaves, še Turje, kjer so smreke sadili, skoraj nam ne bodo verjeli, kar bomo povedali. Skofiče in Holbiče sta doživela večkratno ploho, nazadnje celo točo in kakor blisk iz jasnega neba, je strela tresčila pod Holbičami v češnje, pod katero so se mimogrede zatekli župjevi in Pečkinja.

Blisk so še videli, od treska pa niso ničesar več slišali. Pometalo jih je onesveščene po tleh. Kar dobro, da so bili že premočeni. Drugače bi se ne bil noben rešil. Sledovi na češnji kažejo, da je strela zapustila drevo in tresčila v gručo. Najtežje je zadela Lenijo, katero so odpeljali v bolnišnico. Ima opekline na prsih in plečih in po eni nogi. Želimo ji skorajšnje ozdravljenje in vrnitev. Hudo prizadeta je tudi Župinja. Župej in za njim Dragica sta se še sama vrnila domov. Toda prvi ima hude bolečine v obeh nogah, druga pa v vratnem ožilju. Vse druge so morali - črne - odpeljati domov. Zdravnik je cepil vse izven Župinje. Največjo preglavico je zdravniku delala mlada Pečkinja. Moral jo je dvakrat cepiti. Toda že dan navrh, pač vsled njene močne gorjanske narave, se je najhitreje in najbolje opomogla.

Bog daj vsem skorajšnje okrevanje - ozdravljenje. Majniško kraljico pa prosimo posredovanja. Nauk nam bodi: ob hudi nevihti se raje premočiti pustiti, nikdar pod nobeno drevo. Naš slučaj bi prav lahko drugače še vse bolj hudo končal. Imamo pač trde glave. Ne pomnimo še kaj takega v našem okraju.

Imamo sicer še več novic, toda lepa pomlad nas kliče in vabi k ročnem delu, nam sili naravnost orodje v roke. Mogoče ob kakem slabem vremenu kaj več. Le eno naj še omenim: Ob priliki obiska prizadetih sem imel priložnost opazovati naše ljudi pri delu in me je naravnost osupnilo, ko sem slišal, kako molijo nekateri hudičevu molitev, rabijo pa vendarle božji blagoslov. Ali naj se prekletstvo oprime živali in polja? Izgleda, kot da bi nekatere živali reagirale šele na kletev. Kmetje, pomnimo, naše delo še ni vse, potreben je še blagoslov z nebes.

SV. MESTO PRI ŽVABEKU

Sveto meška nedelja, druga nedelja po veliki noči, je pripravila domačim in sosednjim faram največje veselje. Ze v četrtek pred nedeljo so oznanjali topiči veselo vest, da peljejo dva nova zvana na Sveto mesto, k Marijinemu svetišču. Dekleta so napletle vence in z njimi okrasile celo cerkev. Kot roža skrivnostna je Marija zakraljevala v sredi nešteti rož in cvetja na oltarju. Ugodno vreme je privabilo na stotine vernikov in častilcev Marijinih od blizu in daleč.

Višek dneva in slovesnosti je bila blagoslovitev in posvetitev novih zvonov. Milost. g. prošt A. Benetek so imeli ganljiv nagovor: Zvonovi v Marijini cerkvi so materin glas. Marija - mati - govori svojim otrokom. S tem glasom jih vabi k sebi, kliče k molitvi in službi božji, tolaži jih v žalosti,

vzpodbuja k čednosti, svari pred nevarnostmi, se veseli z veselimi in žaluje z žalostnimi.

Polne radosti so pozdravile deklice zvonove. Pevski zbor jih je pozdravil s svojimi pesmimi in strelci s svojimi topiči. Po mnogih molitvah, po umivanju z blagoslovljeno vodo in po maziljenju s svetimi olji so jih mil. g. prošt izročili v vzvišeno Marijino službo. Kako ganljiv je ta cerkveni obred!

Tesarski mojster, g. St. Potočnik, je že vse pripravil, da zvonove čim preje vpelje v njihovo novo vzvišeno službo. Po slovesni službi božji v cerkvi, ko je mašnik zapel zahvalno pesem, sta zvana zapela. Zagrmeli so zopet topiči, da se je tresel hrib in zvonovi so oznanjali zemlji in nebu, da sveto meška Mati božja spet govori s svojim mi-

TRGOVINA GOSPODARSKIH STROJEV

koles in šivalnih strojev

Johan Lomšek

Zagorje-St. Lipš, p. Eberndorf (Bobrla vas), Koroško dobavlja po najnižji ceni kotle za kuhanje krme, stroje za rezanje pese, krme, ensilaže, mline vseh velikosti in drobilnike žita, gnojnične sode in črpalke. - Zahtevajte cenik.

lim glasom svojim otrokom besede radosti in veselja, besede tolažbe in zaupanja. - Nepopisno veselje je zavladalo med množico. Mnogim so se zasvetile solze v očeh od veselja in ganotja. - „Kako lepo pojo,“ je splošna sodba vseh, ki jih slišijo. Zvonova sta zapela in pojeta že teden dni vsaki dan po večkrat. Vedno prihajajo ljudje, ki hočejo zvoniti in v tem zvonjenju izraziti Materi božji svojo čast, zahvalo ali prošnjo.

Iskrena hvala in zahvala vsem, ki so po svojih močeh in žrtvah pripomogli k tako dragoceni pridobitvi na Sv. mestul

ŠT. VID V PODJUNI

„Eno pesem hoč'no petil!“ - Ali ste jih slišali, naše Folrijane? Tokrat so nam kar dvakrat zapeli in enkrat še kar pred mikrofonom. To najbrž za tiste, ki ponoči tako trdo spijo in jih ne slišijo, ko pojejo pred durmi. Kar ponosni smo na naš mladi zbor pod vodstvom našega vrlega Hanzeja, ki si je nabral toliko poguma, da je peljal zbor celo v radio prepevat. Za drugič pa želimo, da bi začeli na južnem bregu naše okolice. Želimo tudi, da bi vam dekleta ne prismodile preveč vaših „šnitic“ in da bi vam te prav dobro teknilo. Saj ste si jih postveno zaslužili.

Mesec maj je tudi pri nas dosegel višek svoje lepote. Vsa narava kipi v vonju cvetočega drevja in travnikov. Vse to namah očara človeško srce, ki zna ceniti lepoto narave. Na žalost pa se najdejo povsod brezbrizni ljudje, ki kratkotalo prezrejo lepoto božje narave. Vleče jih proč od domače grude v mesto, kjer je večni ropot, ali pa v tovarne. Temu klicu so se odzvali žal tudi fantje in dekleta iz naše „gmajne“. Ne marajo več kmečkega kruha, vleče jih večji zaslužek v tovarne in vabi jih boljše bolniško zavarovanje. Pretrd je kmečki kruh, ki ga pečejo samo enkrat na teden ali v štirinajstih dneh. Mislijo si: „Bom vsak

Vina, žgane pijače, sadni sokovi iz vinske kleti in tovarne žganih pijač

BRUNNER Celovec-Klagenfurt

dan lepo zaslužil in jedel bom vedno svež kruh, ne bom več hlapec ali dekla, ampak delavec ali delavka.“ - Vsi ti ne vidijo več lepote kmečke grude.

Pa saj so tudi naši predniki delali v tovarni, hodili so peš na Reberco in so med potom občudovali življenje narave. Današnja mladina niti za to nima časa, ko s kolesi kar sfrčijo mimo cvetočih poljan.

Zadnjič sem srečal kar celo kolonijo nakolesih, nekaj fantov in še več deklet. Stopil sem v stran in kakor blisk so sfrčali mimo mene. Lepo rjavi so bili njihovi obrazi, gledal sem jih in sem mislil: Da postane obraz rjav od pekočega sonca, to

SPREJEMNI IZPITI NA SREDNJIH SOLAH

Na realki in realni gimnaziji v Marijanišču v Celovcu, Völkermarkter Strasse 26, na gimnaziji in realni gimnaziji v Celovcu, Völkermarkter Ring 27, na dekliški realni gimnaziji v Celovcu, Ursulinengasse 3: dne 26. junija ob 8. uri.

Na gimnaziji na Tanzenbergu (Plešivcu) dne 4. julija ob 8. uri.

Na učiteljski v Celovcu dne 10. in 11. junija. Prošnje je treba poslati do 15. junija.

Na srednjih solah (realna gimnazija za dečke in realna gimnazija za dekleta) v Beljaku, dne 26. junija ob 8. uri.

Na zavodu za gospodinjstvo in obrtne ženske poklice v Beljaku je vpisovanje od 15. maja do 14. junija.

je razumljivo in pravilno, hudo pa je, če bodo vsem tem mladim fantom in dekletom zarjaveli pod vtisom slabe družbe v zidovih mogočne tovarne njihovi značaji.

SELE

Letošnji materinski dan je bil res praznik ljubečih mater in hvalečnih otrok. Že v soboto zvečer po šmarnicah je bil uvod v praznik ljubeč in mičen. Na trati pred župniščem, razsvetljenim z lampijončki, je bila zbrana mladina, matere, ki so se mogle odtrgati od doma, in drugi. Otroci z lampijončki v raznih barvah na palicah so se razvrstili v obliki velikega srca in donele so pesmi na čast materam iz otroških grl, potem pa so se zopet oglasili fantje s svojimi pesmimi.

Čaroben je bil v tistem večeru pogled na številne barvne migljajoče luči ob zvokih domačih pesmi. Končno so se otroci z lampijončki uvrstili v sprevod, ki je krenil po vasi daleč na okoli, neumorno prepevajoč mamicam v čast.

V nedeljo sta bili obe božji službi v znamenju materinskega dneva. Matere z otroci so skupno prejele sv. obhajilo. Po drugi maši je sledila proslava v farnem domu za matere, popoldne ob štirih pa za ostale. Obakrat je udeležba pričala, kako so take prireditve privlačne. Poleg pevskih točk otroškega zbora je bil na sporedu mičen prizor s petjem „Mlade mamice“ in tridejanska igra „Mladi uporniki“. Videli smo v njej otroke, ki ne marajo ostati pod materinim okriljem in se dajo zvabiti od malopridneža, da se mu pridružijo k skupnemu „prostemu“ življenju v gozdu. Ta pa jih s ciganom okraide in zapusti. Otroci se kmalu prepričajo, da je le najbolje doma pri materi. Ko jih policaj prižene skesane domov, hočejo popraviti materam storjeno krivico in se pripravijo na prisrčno počaščenje mater. Igra je zelo ugajala po vsebini in igranju; tako trud s pripravljanjem ni bil zaman.

URE za birmo kupite najceneje pri **F. KARNER** Celovec, Burggasse 8

STEBEN V PODJUNI

V nedeljo, dne 4. maja, sta se pri nas poročila Franc Trinkl, sedaj rudar v Bleiburgu in gdč. Luise Oberrauner.

Popoldne so se zbirali svatje pred gostilno Ilgoutz. Nato so se podali v župno cerkev, kjer sta po slovesnem blagoslovu sprejela zakrament sv. zakona. Med poroko jima je lepo zapel domači cerkveni pevski zbor v slovo za „ledig stan“.

Po poroki je bilo pre Paherju v Globasnici veselo svatovanje prav do svita, ko nas je delo začelo klicati. Domači gospod župnik so v lepem govoru opisali mlademu paru lepoto in težave zakonskega življenja. Govorili so jima o medsebojni ljubezni, ki naj bi ju spremljala do groba. Za vse je bilo najlepše preskrbljeno, za kar se gopsé Paher vsi zelo hvaležni.

Novoporočencema želimo obilo zakonske sreče in veselja na novem domu. Bog vaju obvaruj in živi na mnoga, mnoga zakonska leta!

Odkar je odšel g. Kariš, organist, iz Globasnici veselo svatovanje prav do svita, ko nas je delo začelo klicati. Domači gospod župnik so v lepem govoru opisali mlademu paru lepoto in težave zakonskega življenja. Govorili so jima o medsebojni ljubezni, ki naj bi ju spremljala do groba. Za vse je bilo najlepše preskrbljeno, za kar se gopsé Paher vsi zelo hvaležni.

Novoporočencema želimo obilo zakonske sreče in veselja na novem domu. Bog vaju obvaruj in živi na mnoga, mnoga zakonska leta!

Odkar je odšel g. Kariš, organist, iz Globasnici veselo svatovanje prav do svita, ko nas je delo začelo klicati. Domači gospod župnik so v lepem govoru opisali mlademu paru lepoto in težave zakonskega življenja. Govorili so jima o medsebojni ljubezni, ki naj bi ju spremljala do groba. Za vse je bilo najlepše preskrbljeno, za kar se gopsé Paher vsi zelo hvaležni.

Vse poljedelske stroje

kosilnice	mline
mlatilnice	za moko in zdrob
čistilnice za žito	grablje za
slamorenice	kónjsko vprego
sadne stiskalnice	izruvače
dizel motorje	za krompir
kakor tudi:	gnojnične črpalke
mlečne centrifuge	električne plotove
stroje za pašnike	za pašnike
surovo maslo	električne motorje
	l. t. d.

šivalne stroje nove in rabljene rabljene že od S. 750.- naprej Bencinske motorje rabljene (generalno reparirane)

audi najugodnejše:

MAX TRAUN

Pliberk - Bleiburg, Kumeschg. 14

Glavno zastopstvo AGRIA-univerzalnih strojev, ki kosi žanje, orje, okopava in s katerim je mogoče tovoriti do 400 kg z 20 km brzine. - Zamenjam ali vzamem v račun tudi rabljene bežin- in dizel-motorje.

GORENČE

V torek, dne 6. maja t. l., sta se poročila pri sv. Radegundi v Gorenčah Jeraj Herman iz Celovca in Klemenjak Marija, p. d. Komatarjeva Mici z Leda. - Novoporočencema, ki sta si z resnostjo in pridnostjo vsak ustvarila svojo eksistenco in se trezno pripravljala na svoj poročni dan, želimo tudi mi na novi življenjski poti vso srečo in božji blagoslov.

ZIHPOLJE

Prihodnjo nedeljo, dne 18. t. m., se vrši na Zihpoljah velik cerkven shod. Spored je sledeči: Od 6. ure naprej skozi celo predpoldne je priložnost za sv. spoved. Ob 7. uri je sv. maša; ob pol 8. uri je obhajilna božja služba s slovensko pridigo. Ob pol 9. uri božja služba z nemško pridigo. Ob pol 10. uri slavnostna (slovenska) pridiga, obhod z Najsvetejšim in slovesna asistiranja sv. maša. Kot pridigarji bodo nastopili gospodje, ki jih na Zihpoljah še niste slišali. Ob pol 3. uri pop. slovesne šmarnice.

Verniki od blizu in daleč, pridite v nedeljo na sončne Zihpolje se poklonit Kraljici majnika!

Pri nas smo imeli v dveh mesecih kar štiri pogrebe. - Dne 27. marca smo pokopali Vranjakovega sinčka v ščedmu. Bil je šele 7 mesecev star in imajo tako starši sedaj angelčka v nebesih.

Na velikonočni ponedeljek je bil pogreb Gertrude Erjavec. Bila je 88 let stara in je stanovala pri Krulu na Imovem, kjer

Pomlad je — na delo!

Zopet se je naselila v deželi ljubezniva vigrad, z njo pa tudi na novo veselje do življenja v srce in veselje do dela v prsi kmetovalčevce. — Hvala Bogu, zima je pri kraju, se raduje gospodar, ki ga tare pomanjkanje krme in šteje že tedne, ko bo mogel pripeljati prvi samec sveže trave na dvorišče. Toda preteče še precej dni, da se znebi zemlja spomladnega nahoda, da v toplem poljubu sončnih žarkov globlje zasope in prične iz svojega naročja razsipati zelene bilke in pestro cvetje.

Zopet reže oralo ravne črne brazde: enakomerno stopaš za njimi, ti gospodar, in sreblješ rajski vonj, ki se dviguje iz zemljinega črnega materinega krila v znamenje, da je v njenem osrčju zopet toplota in življenje. — Zopet razsipavaš po čedno pripravljene grudi nadepolno setev in glej, škranček, ki se dviga presrečen nasproti svojemu Stvarniku proti nebu, zdi se mi, da se tudi tebe prijemlje njegova veselost — poskušaj celo rahlo pesmico iz blagih pomladanskih let svojega življenja, ko si še pel iz šole grede:

Vedno mi, radostni,
bodimo prijatelji!
Zdaj je čas še za nas,
oj, mladosti čas!

Da, da, to je tudi eden blagoslovov dela, da ti raste pogum, ko vršiš svojo dolžnost. Ali nimamo ravno delu pripisovati, da je mogoče mirno in srečno družinsko življenje? Delo nas uči, ne samo blago pridobivati, ampak tudi varčno uživati. Po delu je človek šele pravi gospodar svoje posesti, ker ga je delo naučilo ceniti posest in jo pametno uporabljati. Delo je pripravilo človeka do tega, da si je, najprej bežen lovec, potem nestalen pastir, slednjič kot kmetovalec zgradil stalno domačijo. Po delu šele so nastale srečne družine, urejene občine in države.

Delo — zdihuješ morebiti sam pri sebi in misliš obenem na visoke plače in dneve, pa na drago pijačo in hrano — da, da, delo mi požre večino dobička pred nosom. Jaz pa ti povem še več: Ko bi hotel ti natančno računati, bi s strahom prišel do spoznanja, da marsikaka žetev niti izdatkov zanjo ne povrne, videl bi, kako zlasti sadeže, ki terjajo mnogo dela, n. pr. razne okopavine (krompir, pesa), trgovske rastline (kakor lan) in celo žito prideluješ naravnost sebi v škodo v krajih, kjer bolj slabo ti sadeži uspevajo in kjer so delavci dragi.

Pravilna razdelitev dela

Zdaj pa, prijatelj, te prosim, pogledj mi naravnost v oči in povej mi odkrito, kolikokrat si že, odkar si prevzel gospodarstvo po rajnem očetu, kolikokrat si že premišljeval o tem, na kak način bi se dalo kaj dragoga dela prihraniti, oziroma kako ga skrbno porazdeliti. Ej, koliko je med nami na videz varčnih gospodarjev, ki bi se dali odreti za en groš, pri tem pa so največji zapravljivci dragocenega časa. Menda pač tudi v vaši vasi velja, da „čas je denar“?

Pogostoma se kmetom očita, da ne računajo, in ravno pri delu vas zadevajo posledice tega greha z vso svojo težo. Ko bi ti računal, bi bil že davno spoznal vrednost časa in jo cenil. Le pogledj ga, trgovca, kako ti vedno tiči za mizo in računa, kako si prizadeva vedno lepše urediti in porazdeliti delo; če prihrani na dan le četrt urice, znaša to pri dnevni plači že kar precej.

Orodje za večvrstno uporabo
Mrežne brane

Izruvače za krompir
vedno in v dobri kakovosti dobavljajo

KURT MARKTL & CO.

kmetijski stroji in nadomestni deli

Celovec — Klagenfurt, St. Peter, končna
postaja obusa, Völkermarkter Strasse Nr 117.

Koliko ur in dni pa bi si lahko prihranili mi, ako bi se bolj pobrigali za boljše izkoriščanje časa! Pomisliti moraš namreč, gospodar, da nisi samo navaden delavec, ki je storil svojo dolžnost, ako je pridno delal ves dan, ampak da si ti obenem tudi podjetnik, da gre v gospodarstvu za tvoj lastni denarni mošnjiček, ki ti vedno kliče: raču naj vedno z delom, kajti kar tu prihraniš, to je gotov dobiček.

V tem oziru stopimo v šolo k obrtniku. So obrtni izdelki, ki dajo zelo mnogo opraviti, pa so vendar izredno poceni. Zakaj? Dalekosežna delitev dela je to omogočila. Pri delu se najprej prihrani, ako se lepo porazdeli, po starem rimskem geslu „divide

et impera“ (razdeluj in vladaj). Tako vidimo v velikih tovarnah.

Pač je vredno, da tudi ti pričneš razmišljati, kako vpeljati tudi pri vas doma to koristno delitev dela. Seveda pri kmečki družini, kjer mora biti nekaj malega oseb kos vsem raznovrstnim opravilom, delitev dela ne more imeti nikdar toliko pomena, kot v tvornicah, toda podrobneje premišljevanje ti vendar le utegne posvetiti v marsikak doslej temni kotiček. Tudi pri vas doma je veliko vredno, ako odkazeš vsakemu njegovo določeno opravilo, kajti skušnjava uči, da marsikaj ostane nestorjenega, kar bi imel vsak pri hiši dolžnost storiti. Saj veš: hlapec odrija delo na deklini rame, dekla na hlapčeve in nazadnje moraš delo opraviti sam, ali pa obleži.

Koliko urneje in veseleje gre delo izpod rok, ako dela več moči skupaj, kakor pa, ako se dela obenem na desetih krajih, kjer zdaj eden trudno zdeha, zdaj drugi, nadzorstva pa nobenega. Delo se silno drobi in ubija posebno na posestvih, ki obstoje iz mnogih parcel, ki leže oddaljene druga od druge. Koliko nepotrebnih in odveč potov ima tu človek in živina! Še slabše je, ako so take razdrobljene parcele prav majhne. Delitev dela je posebno imenitna ob gotovih časih najhujšega kmečkega dela, ko je zlata vsaka minuta. Tu mora pokazati gospodar kot delovodja svojo brihtno glavo. Nespametno ravna oni, kdor n. pr. ob košnji ne skrbi za to, da gre delo čim urneje izpod rok in sena, na soncu posušenega in dražestno diščega kot šmarnično olje, ne spravi pod streho. Vse je odvisno od lepega vremena nekaterih dni, ti pa morebiti želiš prihraniti nekaj šilingov dneve, dež te zaloti in ti plačuješ svojo „varčnost“ z dvojnimi ali trojnimi delom in še dobiš rjavo seno brez vonja na skedenj. Tudi v tem tiči kosec modrega gospodarja, da ume ob hudem delu ohraniti svoje ljudi vedno pri dobri volji: dobra beseda, čvrst požirek

dobrega sadnega mošta najde tudi tu, kakor vselej, dobro mesto.

Pri košnji zelo dobro služijo razni stroji, ki prihranijo delavce, tako n. pr. kosilni stroj, obračalnik, senene grablje itd.

Red — vlada svet

Predno zaključim to poglavje, bi poudaril še nekaj prav važnega, in sicer red. Oj, ti ljubi red pri hiši, koliko časa se ubije, kadar tebe ni doma! Treba je na polje, na travnik z vozom, mudi se, a voz je šele treba pripraviti, znositi lestve skupaj, iskati ročice, v oseh cvili, treba kolesa namazati pa kolomaza ni nikjer in nikjer. Dragi čas pa hiti naprej, denar se izgublja. Vsega tega ne bi bilo treba, da se je bil gospodar navadil zlatega reda in pravila „vsaka reč na svoje mesto“.

Seveda je treba za to, da se sleče železna srajca starih zaniknih navad, mnogokrat celega krepkega moža in trdne volje. Kajti na vsakem dvorišču stanuje hudoben škrt, ki se z vsemi štirimi upira vsaki novosti. Proti vsakemu zboljšanju ti zna navesti cele litanije važnih razlogov in pri tem zvija obraz, kot da je tvoj najsrčnejši prijatelj.

Pojdi, pojdi, pravi hudobec, to so le prazni nazori ljudi, ki hočejo vse bolj vedeti; pusti vse pri starem, ali niso dobri rajni oče ravno tako delali in niso stradali pri tem. Ali: Čemu bi se toliko trudil in ubijal glavo, ali ni lepše, ako ostaneš pri starem? Če pa si trdovraten do vsega tega pridušenja svojega „prijatelja-škrata“, se pa porednež skrije za tvojo ženo in podle in jih hujska proti tebi. Kmalu pa ti s čisto nedolžnim obrazom šepeta na uho: „Glej, kako se krega tvoja ženica! Bodi pameten in vdaj se zavoljo miru, dovolj je, da si pokazal dobro voljo.“

Ako nisi dovolj korenjak, da zaviješ temu sleparskemu hinavcu laži vrat, te bo kmalu imel popolnoma v svojih mrežah in slednjič ti priraste mrhovina tako k srcu, da ne boš imel več odprtega očesa za vse napake in izgube in nerednosti v svojem gospodarstvu, ampak ti postanejo priljubljena razvada.

A. S.

Našim gospodinjam

Priznanje in strahovanje pri vzgoji

Ko bi človek ostal tak, kakršen je prišel iz božjih rok, torej svet in pravičen, bi navadni pripomočki pri vzgoji popolnoma zadostovali. Mali otroci bi se voljno ravnali po ukazih in zgledih staršev in bi vse nauke sprejeli. Toda vsakdanja skušnjava nas uči, da dobro, ki ga človek hoče, ne stori, pač pa dela slabo. In zato je treba zoper pokvarjenost v otrokovi naravi dvoje pripomočkov: priznanje in kaznovanje. Priznanje staršev naj vzbuja v otroku veselje do dobrega, kazni pa strah pred slabim.

Priznanje in kazni sta torej pri vzgoji prav potrebna in koristna pripomočka. Le to je škoda, da jih rabijo tolikokrat nepremišljeno in včasih celo v škodo vzgoji.

Priznanje

Za kaj slabega priznanja nikoli ne uporabljaj! Da bi otroka hvalil zato, da se je nad kom razjezil, zahrbtno, pretkano, z lažjo koga prekanil itd., to vse bi vzgoji gotovo škodovalo. To bi na otrokovo vest slabo vplivalo. Ali pa celo za to otroku izrekat priznanje, kar ima brez lastnih zaslug, kakor talent (nadarjenost), spretnost, lepoto, moč. Priznanja zaslužijo le taka dela, ki so bila posebno težka ali zelo plemenita. Če je n. pr. bil otrok vztrajen in marljiv pri svojih dolžnostih, če je opravil kakšno delo s posebnim veseljem in natančno, če je igro takoj prekinil na klic, če je krivico, ki mu jo je kdo storil, voljno pretrpel — tedaj in ob podobnih primerih nakloni otroku priznanje: „Veseli me, da si bil tako priden.“ Ali pa: „Le tako naprej, vse gre, ako človek hoče,“ in: „Prav si storil, Bog te je vesel,“ ter: „Dobro ti bo, ako boš vedno tako delal.“

Ne privošči pa nobenega priznanja takemu otroku, ki stori kaj le zavoljo priznanja ali pa celo iz hudobije, nevoščljivosti, lakomnosti. Ali se ne žene včasih kak otrok z delom le zato, da pokaže, koliko zmore, če hoče? Drugi spet tekmuje, ker ga pečejo uspehi tovarišev. Tak trud ni plemenit. Le ono zasluži priznanje, kar je dobro tudi

trdovratnost prvič, bo kazni milejša; če pa se je uprl otrok premišljeno, bo kazni hujša; in če je bil upor očiten, naj bo tudi kazni očitna. Za deklice bo kazni milejša, za dečke šiba bolj pogosto. Je pa treba upoštevati pri kaznovanju otroka tudi njegovo zdravstveno stanje, kakor tudi njegov značaj. Uporneža kaznuj odločno, lahkomišljenca resno. Drugačna naj bo kazni za tatvine, drugačna za trmo in požrešnost.

Posebno pa pomni: Kaznuj poredkoma! Prepogosto kaznovanje otopi v otroku čut za čast, ki je pri vzgoji velikega pomena. „Šiba je zdrava in dober je strah,“ pravi Slomšek, „pa le za potrebo in kar je prav.“ Sicer postanejo otroci trdi, da nič več ne ubogajo drugače kot na trdo besedo. Rajši otroka več uči, skrbno nadzoruj pa moli zanj, ne bodi pa vedno kot policaj nad njim.

Kadar pa le moraš kaznovati, naj odseva iz vsake kazni tudi ljubezen. Otroku naj čuti, da ti kaznovanje veleva dolžnost. Pri izvršitvi kazni bodi dostojanstven. Dostavi kazni nauk, če je kazni vplivala ugodno. Če se pa otrok kaže upornega in srditega, kazni še povečaj. Če otrok zaradi kazni joka, naj joka, saj je to naravno.

Otroka večkrat strahuješ že s pogledom. Zamera staršev mora otroka boleti. Včasih zadostuje, da pokažeš na otroka s prstom ali izgovoriš: „No!“ — Strožje kaznovanje je opomin ali svarilo, ki naj bo kratko, jasno in slovesno. Neprimerno je grajati z raznimi priimki ali celo s kletvinami.

Tudi grožnja je dobro strahovalno sredstvo. Le modro je treba to sredstvo rabiti. Ne žugaj nikdar z neumnostmi, kakor: „Dimnikar je tu, parkelj te bo!“ — Še bolj nespametno je otrokom žugati s čim groznim, kakor: „Ušesa ti potrgam, od hiše te spodim!“

Najbolj nespametno pa je otrokom groziti s cervkvi in šolo. Včasih je res treba posebne kazni, da zadostuje. Dobro sredstvo za kaznovanje je zapor, to je huda kazni. Druga dobra telesna kazni za neubogljivost je post.

Tudi kaznovanje z delom ni primerno. Delo naj otrok smatra kot nekaj koristnega za človeštvo, ne pa za kazni. Najmanj pa je primerno kaznovati otroke z molitvijo. To je sveti opravil, ki naj ga človek vrši le Bogu v čast in z veseljem. Ako uporabljaj molitev otroku za kazni, bo molitev otroku zamrzela.

Kaznuj torej in obdaruj, toda oboje vedno zelo previdno!

CENE ZA TELETA IN SVINJE

Zvezno ministrstvo za notranje zadeve je določilo nove cene za teleta, ki so za Koroško po 12.50 šilingov za 1 kg žive teže. Ta cena pa velja pravzaprav le za teleta, ki jih pripeljejo na poseben živinski trg v Celovcu in Beljaku. Teh trgov za doslej niti v Celovcu in tudi v Beljaku ni, zato še ni gotovo, kakšne cene bodo mesarji plačali.

Za zaklana teleta je določena cena po 16.20 šilingov za 1 kg mrtve teže.

Ponudba svinj je na Koroški v nekaterih krajih južne Koroške tako velika, da je padla cena pod maksimalno določeno uradno ceno, ki je 13 šilingov za kilogram žive teže.

Mlade pujske plačujejo po krajih južne Koroške po 19 šilingov za en kilogram, na gornjem Koroškem pa jih prodajajo po 21 do 24 šil. za en kilogram.

CENE ZELENJAVE

(za 1 kg v šilingih pri kmetu)

Glavata solata 5.—, zelje 6.—, kolerabice 9.—, zelena 3.80, korenje 1.60, korenček (sveže, en šopek) 1.50, redkvice (en šopek) 0.60, špinaca 2.—, kumare 15.—, rabarbara 3.20, čebula 3.60, por 1.80, špargelj 8.— do 15.—, hren 7.— do 8.—, krompir 1.40, jabolka 3.— do 3.50, jajca (za komad), na trgu 0.70 do 0.80.— Cene na trgu so za približno 30% višje.

DOBRA LETINA ZA PŠENICO

Ako bo trajalo še naprej ugodno vreme, pričakujejo letos v Združenih državah zelo dobro pšenično letino. — Začetkom aprila so cenili letošnji pridelek ozimne pšenice na 25 milijonov ton. Pridelek jarih krušnih žit pa cenijo na preko 8 milijonov ton. Iz lanskega leta je ostalo še okrog 7 milijonov ton krušnega žita in pa okrog en milijon ton žita za krmo. Tako bi bilo na razpolago okrog 42 milijonov ton žita, kar je največja količina od leta 1942 in 1943, ko je bilo na razpolago 43 milijonov ton žita.

Materine oči

Nekoč, pred davnimi časi, je tam nekje v neznani deželi živela mamica s svojim otrokom. Bila je uboga in si je morala služiti vsakdanji kruh s svojimi žuljavimi rokami v obcestni gostilni, kjer je prodajala vino. Ker pa svojega deteta ni imela kje pustiti, ga je vedno nosila s seboj na delo.

Pa se je zgodilo nekoč, da je na vrata krčme potrkal sključena starka, vsa zavita v črn plašč, tako da je še v obraz ni bilo spoznati. Bila je sama Smrt.

Vstopila je Smrt v sobo in zahtevala četrto belega vina. Medtem ko je mati odšla v klet po vino, je pustila svoje dete v sobi in preden je mati prišla iz kleti, je Smrt zgrabila dete in z njim zbežala.

Morete si misliti silno žalost matere, ko je prišla nazaj in v sobi ni bilo ne črne žene in ne otroka. Vsa prestrašena je planila na cesto in klicala črno ženo in svoje dete. Ni se menila za nevihto, ki je divjala zunaj. Blodila je iz kraja v kraj in spraševala, če so videli kje črno ženo z njenim detetom.

Kar se je zgodilo, ko je šla po beli cesti, da je srečala starega moža. Tudi njega je ustavila in ga vprašala po ženi in detetu. Mož pa je zahteval najprej denar, ki ga je žena imela v torbici s seboj in šele, ko mu je tega izročila, ji je povedal, naj gre naprej, dokler ne pride na visoko goro.

Mati je vsa utrujena hitela, pot je postala stezica, njene noge so bile že vse ožuljene. A mati pozabi na vse, ko se spomni na svoje dete. Hodila je in hodila, a steze ni bilo ne konca ne kraja. In tuje žene z otrokom ni bilo videti nikjer. Kar se je steza nenadoma začela dvigati. Vedno bolj strma je postajala. Vodila je na visoko goro, vso pokrito z belim snegom in kristalnim ledom. A mati je neutrudno hitela navzgor, dalje, naprej za svojim ljubljanim detetom.

Končno je dospela na vrh gore. O, groza, kaj pa sedaj? Pot se je cepila na dve strani, med obema pa je raste trnjevi grm. Koga naj sedaj vpraša uboga mati, tu v tej puščobi, kamor stopi človeška noga komaj vsakih deset let enkrat. Povsod je gluha tišina in mir. Vsa premražena je pokleknila mati pred trnjevi grm in ga prisrčno prosila, naj se je usmili in naj pove, kam je odšla črna žena z njenim detetom.

In grm spregovori in pove, da ve, kam je odšla žena. Vendar hoče to povedati samo pod pogojem, da mati pritisne trnjevi grm na svoje srce, ki naj otaja led na trnjih.

In mati ni premišljevala, ampak je pritisnila k sebi trnjevi grm, da ga ogreje s svojo srčno krvjo. In dolgi, ostrni trni so se zarili v njena prsa in njeno ljubeče srce. Čisto drobne kapljice krvi so kapljale po grmu. In kamor je padla kapljica materine

krvi, je vzbrstela lepa rdeča roža. — In grm je spregovoril:

„Videl sem črno ženo, pred dobro uro je hitela toč mimo. Videla sem obraz deteta, bil je voščeno bled in žena je bila — Smrt. Zavila je po stezi na desno.“

„Mati je vsa potrta odšla naprej po poti, kakor je povedal trnjevi grm. Vila se je pot po zasneženih gorskih grebenih in sivi oblaki so viseli nad njo kot svinčene zavese. Mati pa ni obupala. Hitela je dalje in dalje, kar se je znašla nenadoma pred velikim modrim jezerom. Kot zrcalo je bila mirna vodna gladina. Steza se je končala ob bregu in nikjer ni bilo videti poti naprej. — V daljavi na jezeru zagleda mati čoln in čolnarja v njem. Začne klicati in res kmalu pristane čoln ob njej. Mati pa začne prositi:

„Uboga mati sem, svoje dete iščem, Smrt mi ga je ugrabila. Prosim te, prepelji me na drugo stran.“

Čolnar pa pravi, da pozna Smrt, ki ima dan hoda od tu svoj vrt, božjo njivo, kamor presaja bitja s tega na oni svet. Pred dobro uro jo je prepeljal na drugo stran in v naročju je imela dete. Pripravljen je prepeljati mater na drugi breg, toda samo proti bogati nagradi. — Ko mati pravi, da ni ma ničesar, ker je že vse razdala, pravi čolnar:

„Neizmerno bogastvo imaš, to mi daj. Dva velika krasna bisera hočem imeti — tvoje oči.“

In mati v ljubezni do svojega otroka pristane na to plačilo. Čolnar je s svojo okorno, žuljavo roko zakril materi obraz in v njegovi dlani sta se zableščala dva velika, krasna bisera, neprecenljive vrednosti, na materinem obrazu pa sta zazevali dve grozni črni jami. . .

Čoln je drsel preko jezerskih valov in se ustavil na nasprotnem bregu. Mati je tipaje izstopila. Čolnar ji je povedal, kod naj hodi, da bo našla tih dom vrtnarice Smrti. Opozoril pa jo je, naj bo previdna, kajti ob poti zijajo na obeh straneh grozni, globoki prepad. Mati je skoraj obupala, da bi mogla še kdaj objeti svoje dete. Kako naj se reva izogne vsem prepadam, ko je povsod, kamor se obrne, samo črna tema.

Toda materina ljubezen premaga vse, počasi leze in tipa naprej, pače, pa spet vstane. Spotikala se je ob velike skale ob poti, večkrat ji je spodrsnilo in se je le s težavo ujela. Vsa je bila preplašena; če pade v prepad ob poti, ne bo nikoli več objela svojega ljubljene otroka.

Končno je pritičila do visokega zidu. Tipala in tipala je, predno se ji je posrečilo najti vrata. Nato je krepko potrkala na

trhli les z zadnjimi močmi, ki jih je še zbrala. Dolgo je čakala, predno so se vrata škripaje odprla. In tedaj je spoznala mati isti glas, ki ga je imela žena, v črn plašč zavita, ki je v gostilni zahtevala četrto vina in nato odnesla dete.

In Smrt je ponudila materi roko, vodila jo je v svoj vrt, mati pa jo je prosila, naj ji vrne dete. Smrt pravi:

„Mati, veliko zahtevaš. — Na, tu ti najprej vračam tvoje oči, pobrala sem jih na dnu jezera, kamor so čolnarju zdrsnile. Kot dva najdražja bisera so se lesketale tvoje oči na dnu vode. Tako . . . Spreglej!“

In mati je spet videla, zagledala je krasne rože vseh različnih barv in velikosti: vrtnice, tulipani, zvončki, lilije . . . Smrt pa pravi:

„S svojimi zemskimi očmi vidiš tu same rože, mi v našem nadnaravnem svetu vidimo vse drugače, to pa tebi še ni dano. Te vrtnice tu so samo matere, za katere mi je moj gospodar — Bog naročil, naj jih presadim na njivo večnosti. Vidiš, čim lepše je katera izmed teh mater živela in čim bolj z ljubeznijo je vzgajala svoje otroke, tem lepši je njen cvet, tem lepši njen vonj. In tam vidiš gredice zvončkov in vijolic, tam raste tudi tvoj otrok.“

RIED V Zg. AVSTRIJI

Splošno je znano, da tukajšnje kmete vznemirja škoda, ki jo povzročata slinavka in parkljevka. Nad polovico hlevov je okuženih. Pri nekaterih se ponovno pojavlja. Radi nje je samo v Zg. Avstriji dnevna proizvodnja mleka za 70.000 litrov nižja. Več let bo preteklo, da bo število goveje živine doseglo prejšnje stanje. Kuga sicer nazaduje, vendar pa so nekateri ljudske šole zaradi nje začasno zaprte. Tudi romanje v Marijino Celje (Maria Zell na Štajerskem) so zaradi tega preložili na poznejši čas. — Zanimivo je, da je okužena po nekaterih krajih tudi srnjad. Tudi ljudje oboli jo na tej bolezni.

Delavni urad nabira delavce za pridelovanje sladkorne pese. Manjka še 8.000 delavcev. Pogoji so za delavce ugodni. Za celo sezono dobi delavec od vsakega obdelanega joha 950 šilingov v gotovini, 50 kg sladkorja in hrano ter po potrebi tudi prevozne stroške. Čuti se že pomanjkanje delavcev-beguncev, saj se zadnje čase tudi „Volksdeutscher-ji“ izseljujejo in to na svoje stroške.

Rečna plovba na Donavi je postala živahnjša. Ameriški premog in železo prevažajo po Donavi navzdol. Poleg avstrijskih brodov so na Donavi še nemške, madžarske in tudi že jugoslovanske ladje. Avstrijski brodovi smejo pluti samo do ruskega območja (cone), do nižje-avstrijske meje, kar je zelo neprijetna omejitev. Madžarski in jugoslovanski brodovi pa morejo neovirano mimo te meje.

„Pumerica“, veliki zvon za cerkev sv.

Mati začne prositi Smrt, naj ji vrne otroka. Smrt pa spregovori: „Po volji božji ti ponudim izbiro, vrnem ti otroka, toda pomni, ko bo tvoj otrok dorastel v krepkega mladeniča in bo imel petindvajset let, bo zašel na kriva pota! Ubil bo sina neki drugi materi . . . Če pa pustiš dete pri meni, bo njegova duša brez najmanjšega madeža, brez vsakega greha. Pomisli, mati! Ti si že prestala najhujše trenutke, ko si izgubila svoje dete. Če ti ga po božji volji vrnem, bosta čez petindvajset let dve materi v taki nesreči, kot si ti danes. Prva bo objokovala svojega mrtvega sina, ti pa boš jokala nad svojim sinom morilcem. Zdaj izbiraj!“

Mati pa v svoji ljubezni do otroka reče: „Rajši žrtvujem še vse svoje trpljenje, kot da bi onesrečila še drugo mater in sebe ter tudi sina. Zato naj ostane tu na tej božji njivi, kjer mu je tako lepo. Huje bi me ranil pogled na živega sina — razbojnika, kot pa na mrtvo dete. Zato se hoče tudi ljubezen materina ukloniti volji, previdnosti in modrosti božji.“

In mati je odšla iz kraljestva Smrti s težkim srcem, a vendar srečna, da je mogla s svojim trpljenjem rešiti svojega otroka pred groznim zločinom.

Štefana na Dunaju, je še v Linzu, kjer si zvon more vsak ogledati proti vstopnini 3 šil. Vstopnina (računajo na preko 50 tisoč šil.) bo krila prevozne stroške do Dunaja. Ko je zvonolivarna v Sv. Florijanu pri Astenu prvič vlivala ta zvon, je žareča kovinska zmes v navzočnosti povabljenih gostov prekipela. V smrtni nevarnosti so morali gostje bežati pred tekočo kovinsko zmesjo. — Na zvonu je napisano vse mogoče: kdo je bil deželni glavar, kdo je zvon vlivat itd. Samo nekaj manjka na zvonu. Umetniški reliefi na zvonu namreč sploh niso delo Avstrijca. Te je izgotovil neki madžarski kipar, umetnik in begunec, ki je stanoval v Astenu. Ta umetnik živi sedaj v Angliji, na zvonu pa ni njegovega imena (Medtem so prepeljali z velikimi slovesnostmi ta zvon že na Dunaj, kjer se je prvič oglašil v nedeljo, dne 27. aprila).

IZMENJAVA ARTERIJ

Nožna arterioskleroza je zelo splošna bolezen, ki nastaja zaradi tega, ker kri ne more več svobodno krožiti po otrdelih arterijah. Proti tej težki bolezni so se borili na razne načine, nekateri ameriški zdravniki pa uporabljajo zdaj nov način zdravljenja. Uspelo jim je namreč presaditi kose arterij, ne da bi pri tem prekinili krvni obtok.

Prve take kirurške operacije so napravili pred kratkim in uspehi so bili več kot zadovoljivi. Zdravniki izjavljajo, da lahko poleg izmenjave posameznih delov otrdelih arterij tudi očistijo zamašene dele arterij, ne da bi poškodovali zunanje arterije same. dovali zunanje arterije same.

Malo življenje v težkih dneh

I.

Cvetna nedelja leta Gospodovega 1941. Mogočno pozvanjajo zvonovi k zgodnji božji službi, še so doma v tisočletnem trdnem stolpu. Skozi sivo jutro stopam proti cerkvi. V cerkveni lopi mi nenadoma zastane korak — Pod križem stoji gospa Lili, vsa blede, preplašena. Z vprašajočim pogledom jo veselo pozdravim, hoteč jo razvedriti. Očitajoče, z jokavim glasom me gospa vpraša: „In vi se še smejete?“ „Zakaj neki ne, milostljiva?“ „Ali ne veste, kaj radio trobi že nekaj ur? . . . Vojska je na naši koroški meji. Reichswehr zaseda Jugoslavijo!“

Resda, sam radia nisem imel, bal sem se nevarnega očitka, da poslušam tuje, sovražne oddajne postaje. Le preveč znanec, tudi duhovnih sobratov, se je že moralo zagovarjati pred gestapovskim sodiščem radi poslušanja radia. Marsikdo je bil obsojen na ječo, na koncentracijsko taboriščišče. Oprezna previdnost je bila umestna in svojo plašljivost sem zagovarjal s pregovorom: „Hüten ist besser wie heulen“, pravilno „heilen“.

Vojska na naši koroški meji Boleče se mi je posvetila tragedija Balkana: Za Češko, Poljsko, Belgijo, Holandsko, Luksemburgom, Francijo, bodo apokaliptični jezdecji poteptali Jugoslavijo, Grčijo. In kako bo z našim koroškim ljudstvom, ko nas ne bo treba več izigravati v propagandistične svrhe na jugu?

Na Visokih turah je brnel vojni stroj po suhem in v zraku. Beogradu so bombniki razbili krasno lice, smrt je kosila, armade so razpadale. Blitzkrieg — bliskovito je šel sodni dan. Vrč Hitlerjeve jeze se je razlil, črv jugoslovanske nesloge se je mastil, bičani narodi so krvaveli in trepetali v škorpionsko bodočnost. . .

Zarudeli, nasmejani so prinašali otroci prajtelne, cvetje k bogoslužju cvetne nedelje. Blagoslavljali smo oljčne vejice miru, velike solze nad vojnimi strahotami. „Procedamus in pace — pojdimo v miru, v imenu Kristusovem!“ sem moral peti pred procesijo miru in zmagošlavja, vijočo se okoli cerkve in nedaleč od nas se je vila proti jugu železna procesija tankov, kanonov, bombnikov, sipajoča smrt, razdejanje, trepetanje, lakoto. . .

Zopet bodo morali naši zvonovi oznanjati kruto zmago, dolga rdeča zastava s polomljenim križem bo plapolala iz stolpa, mrliški prt svobode, miru, neodvisnosti. . .

Odvišno, celo abotno se nam je zdelo glodajoče vprašanje „Zakaj?“ ob pasijonu našega naroda, Balkana, Evrope, vseh kontinentov. Ta pasijon smo vzporejali s trpljenjem našega Gospoda po štirih evangelistih, ki ga morda nikdar poprej ali poslej nismo več tako globoko in živo zajeli.

Uresničilo se je stokanje preroka-trpina: „Moj Bog, moj Bog, ozri se name. Zakaj si me zapustil? Zakaj se ne zmešiš za moje boječje in žalostno klicanje? Moj Bog, ko te kličem podnevi, me ne uslišiš, in ponoči me ne poslušaj. In vendar si Sveti našega ljudstva, veličastno kraljujoč. Vate so upali naši očetje. Upali so in ti si jim po-

magal. K tebi so klicali in ti si jih rešil. Njehovega upanja nisi prevaral. Jaz pa sem črv in ne več človek, ljudem v zasmeh in zaničevan od ljudstva. Zasmehujejo me vsi, ki me vidijo, usta pačijo in majejo z glavami: V Gospoda je zaupal, zdaj naj ga otme, reši naj ga, saj je njegov ljubljene. Gledajo me in se naslajajo nad menoj. Razdelili so si moja oblačila in za mojo sukno so vrgli žreb. Iztrgaj me levu iz žrela in reši me z rogov divjih bikov.“

Tako smo molili in stokali pri svetem opravilu in dozdevali so se nam vse preroke pisane za nas in dopolnjene nad nami in našim časom.

Velik teden trpljenja se je pogreznil na ves svet. Kajnov bratomor in Abelovo mučeništvo sta kričala do neba po maščevanju, smrt in življenje sta se spopadla v silnem dvoboju — ne za dni, tedne, mesece — za nepregledno, neusmiljeno, brezmišno verigo brezkončnih let. . .

Bliskovitemu vojnemu pohodu na jug so se že na cvetno nedeljo pridružile zle posledice za koroške Slovence. Ječe Celovca, Beljaka, Borovelj, Zelezne Kaple, Velikova, Pliberka so se polnile z našimi inteligenti in vodilnimi možmi. Največ pa je bilo pod ključem dušnih pastirjev, ki so prebridko občutili hudi udarec, da je ljudstvo bilo oropano velikega tedna in velikončnega praznika. Mogočnemu državnemu molohu se je dozdevala nevarna slaba stotina mož, ker njih zločin je obstojal v značajnosti in zvestobi do malega, neoboroženega naroda.

V dolino peterih jezer so prihajale tudi brez zadušenega slovenskega tednika temne

vesti. Pozaprti so bili vsi sosedni župniki. Zato sem napolnil tudi jaz svojo popotno torbico z vsakdanjimi potrebščinami. Vsak avto, ki je drčal skozi vas, me je potegnil k oknu; oddahnil sem se šele, ko je avto zbrzel mimo hiše. Leni so se plazili razburjeni dnevi: Le poučilo sem se za nekaj ur čutil varnega.

Veliki četrtek sem se slednjič opogumil. Civilno sem se opravil, da ne bi vzbujal pozornosti in opominjal protivnikov v mestu. Potuhnjeno sem kolezaril v Celovec in menda moj pogum ni bil niti tolik ko Petrov na dvorišču Kajfežove palače.

V Celovcu sem zaman iskal stolnega župnika, pogoltnila ga je bila ječa. Mlajšemu sobratu sem tožil naše gorje. Preplašen ni našel tolažilnih besed in da bi samega sebe prepričal, da mu ječa ostane prihranjena, je modroval:

„Se mučenci niso ti preganjani duhovniki slovenski; saj so sami krivi svoje nesreče, ker so gnali svojo nacionalno idejo.“ Potegoval sem se za naše: „Pa vendar so oznanjevali vero, poslani od škofa; iztrebljeni so bili iz mržnje do krščanstva; hudi duh se pač poslužuje primernih sredstev, da škoduje božjemu kraljestvu; pri nas sedaj skriva svoje cilje za nestrpni nacizem.“ Moji ugovori niso zalegli, gospod je še vedno našim očital pretirano nestrpnost. Poslovil sem se: „Si boš že še premislil, ko boš na lastni koži, na zelenem lesu, okušan, kar se ti sedaj zdi primerno za suhi les, za slovenske duhovnike. Moraš vse sam pretrpeti, da druge moreš razumeti. . .“ V tem smislu so ga poznejši doživljaji bržčas spametovali.

(Nadaljevanje sledi)

